opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 201 | Łódź, Niedziela, 28 sierpnia 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג כ״ז מנחם אב תרצ״ב | № 201

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

פארק
העלענאוו
טראמוויי-צופאהר 8 און 4

אלע פלעצער צום פרייז
זל. 1.04

הייליגען מיטוואך, ד. 31 אויגוסט, 8.30 אוונט קומט פאר אויפ׳ן פערלאנג פון פובליקום

א רעליגיעזער קאנצערט

פון וועלטבעריהמטען אויבערקאנטאר
פון ווארשאווער סינאגאגע

משה קוסעוויצקי

וועלכער וועט מיט דער בעטייליגונג פון לאדזער סימפאנישען ארקעסטער זינגען רעליגיעזע תפלות יודישע פאלקס-לידער און אפערן-אריעס פון זיין נייעסטען רעפערטואר. — ביים קלאוויר פרל. ליכטערמאן-דאווידאוויטש. בילעטען-פארפערקויף: זעלמאנאוויטש, פיעטריקאווער 12 (קאנדיטאריי), ווייג-בערג, נאוואמיעסקא 30 (קאנדיטאריי) און אין דער קאסע פון העלענאוו.
5029

להחבר אברהם מרדכי כ״ץ ומשפחתו
ברכת מזל-טוב חמה לנשואי בנם
שרגא
בארץ-ישראל.
הברה הלשכה הציונית בלודז.

דער מאנופאקטור-פערמיטלער-פעריין
איז לאדז, פיעטריקאווער 64

מאכט בעקאנט מאלגענדעס: אין בעצוג מיט די פארשטעהענדע שאצונגען וועגען איינקונפטס-שטייערען פאר׳ן יאהר 1931/32 האבען אלע לאדזער אוזשענדעס אויפגעפאדערט אונזערע מיטגלידער ווי אויך נישט-מיטגלידער צו געבען ערקלעהרונגען וועגען זייערע פערדינסטען, און פיל פון די יעניגע האבען נישט געפונען פאר נויטיג אפילו צו בעאנטווארטען דערויף. דעריבער רופען מיר די אלע יעניגע וועלכע קענען דערפון זעהר ליידען, צו ווענדען זיך ביי אונז אין פעראיינס לאקאל, וועלכער איז אפען צו דעם צוועק טעג-ליך פון 4–7 נאכמיטאג, ווי זיי וועלען געפונען זעהר נויטיגע און ענט-שפרעכענדע אינפארמאציעס.
מיט אכטונג די פערוואלטונג.
6120

„יבנה"
41 צעגעלניאנא 41, טעל. 134-13
די ליטונג פון דער שולע מעלדעט, אז איינשרייבונגען אין אלע קלאסען, ווי אויך אין דער פרעבעל-שולע ווערען אנגע-נומען אין דער קאנצעלאריע יעדען טאג פון 10–2 בייטאג און פון 4–6 נאכמיטאג.
4893

Z prawami Gimnazjów Państwowych
GIMNAZJUM MĘSKIE
Tow. Szerzenia Oświaty i Wiedzy Technicznej wśród Żydów
w Łodzi, Pomorska 46-48, tel. 106-64.

איינשרייבונגען פון די קאנדידאטען נעהמט אן דער סעקרעטאריאט פון גימנאזיום טעגליך פון 9–13.
איינטריטס-עקזאמענס הויבען זיך אן דעם 1-טען סעפטעמבער.
ביים גימנאזיום עקזיסטירען די קל. A, B, C
שכר-למוד אין די איינטריטס-קלאסען בעטרעפט 25 זל. מאנאטליך.
DYREKCJA.
4971

גמנסיה בת שמונה מחלקות לנערים
„בית-אלפא"
PIOTRKOWSKA 111, (Al. Kościuszki 48)
Telefon 176-46.

די איינשרייבונגען פון נייע שילער קומען שוין פאר טעגליך פון 10–1 פארמיטאג און 4–7 נאכמיטאג. די איינטריטס-עקזאמענס אין אלע קלאסען קומען פאר דעם 29, 30, 31, שיערפיען.
דאס גימנאזיום געפינט זיך יעצט אין א נייעם לאקאל, וועלכער ענט-שפרעכט פולשטענדיג אלע פאדערונגען פון דער נייעסטער שול-היגיענע און פעדאגאגיק. דער שכר-לימוד בעדייטענד רעדוצירט!
די דירעקציע
פ. ס. די פערוואלטונג האט בעשטימט צו ? פרייע פלעצער אין דער 5 און 6 קלאס פאר פעהיגע און אונפערמעגליכע שילער.

7-קל. מענער-שולע z pr. szk. państw. פון
ש. שולדענריין
29 פאלודניאווא 29

צם גן-ילדים איז די געוואונשענע שולע פאר קינדער, וואס די עלטערען ווילען זיי געבען צוזאמען מיט וועלטליכע בילדונג א שטרענגע רעליגיעזע ערציהונג און גרינדליכע לעהרע אין תנ״ד, העברעאיש, ווי אויך אין תלמוד.
דאס לעהר-פערסאנאל בעשטעהט פון די בעסטע פעדאגאגישע קרעפטען. אין פארבערייטונגס-קלאס ווערען אנגענומען שילער פון 5 און א האלב יאהר אהן שום קענטניש.
איינשרייבונגען טעגליך אין אלע קלאסען פון 9–2 און פון 4–6 נ״מ די למודים הייבען זיך אן דאנערשטאג דעם 1-טען ווערזשעשען ד.י.

די לאנג-בעוואוסטע רעליגיעז-נאציאנאלע ערציהונגס-אנשטאלטען
קאצענעלזאן-נאחומאב

7-קלאסיגע מענער-שולע
און רעליגיעזער חדר
8 נאד-לודקא 8
(צווישן נאוואמיעסקא און וושכאדניא)
טעלעפאן 177 01
ס׳ווערען אנגענומען יונגלעך פון 3 ביז 15 יאהר
פון 3 יאר אין גן-ילדים-פרעבלשולע
פון $5\frac{1}{2}$ יאהר אין א ספעציעלע פארבערייטונגס-קלאס A°
פון 7 ביז 15 יאר–אין אלע 7 קלאסן
איינשרייבונגען נאד-לודקא 8,
טעלעפאן 177-01
אין די שעה׳ן 11–2 נאכמ.

7-קלאסיגע
קאעדוקאציאנס-שולע
און בעקאנטע מוסטערהאפטע
פרעבעל-שולע-גן-ילדים
20 פאמארסקא 20
(דורכגאנג דורכ׳ן הויף — סאלגא 4)
קינדער פון 3 ביז 15 יאהר
ווערען אנגענומען פון גן-ילדים אן–
ביז צו דער 7-טער קלאס.
איינשרייבונגען פאמארסקא 20
(דורכגאנג סאלגא 4)
אין די נאכמיטאג-שעה׳ן 3–6.

Dr. Robinzon
ארדינירט אין **פאדעמביע**
ווילא וויעטשארקאווסקי.

שייטלען
מיט פאריזער שרינדען
און פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעפיהרט
אויך אנדולאציע
ביי קערש,
סקווערא 15.

Dr. Wajnberg
ספעציאליסט פון הארץ- און לונגען-קראנקהייטען
ציגעל-גאס 11, טעל. 126-02
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אוונד.

ביליגער ווי איבעראל
גוטער **ווייז** גוטער
צו רעם ביליגסטען פרייז
פון 65 גר. א פערטעל ליטער
בעקומט מען ביי דער לאנגיעהריגער בעוו. פירמע
ע. שיקער
פולנאצנא 1, טעל. 107-84

פארק
העלענאוו
טראמוויי-צופאהר 8 און 4

אלע פלעצער צום פרייז
זל. 1.04

שרגא כ״ץ
יונה הלטריכט
באו בברית הנשואין
תל-אביב, כ״ד מנחם אב תרצ״ב

לנשואי בננו
שרגא
עם ב״ג יונה הלטריכט
בתל-אביב הננו שולחים ברכת מזל-טוב חמה ולבבית
6137
אברהם מרדכי כ״ץ וביתו

פאר גאלד, בריליאנטען, בזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעם
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא, פיעטריקאווער 7

רעשטען
לאדז, נאוואמיעסקא 5
פראנט, 2-טער שטאק
פערשידענע קאמגארנס, ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער
אויף אנציגער און פאלטענס
ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
געדענקט נאר
אין פראנט, II שטאק

דער שווערגעטראפענער
פאמיליע שימקעוויטש
צוליב׳ן טויט פון זייער ליבע און אונ-פערגעסליכע
מוטער נ״ע
דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיט-געפיהל
שלאמעק, מאניעק שווארץ
גאלד און פרוי.
5139

דער ח׳טע יאדזשיא שימקעוויטש
צוליב׳ן טויט פון איהר ליבע מוטער
רחל
דריקען מיר אויס אונזער טיפען מיט-געפיהל. אין קאמף פאר׳ן סאציאליזם זאלסט דו דיין טרייסט געפינען!
די ארבייטער פון דער פירמע
ב. גוטוויל.
5119

היטלער זאל ווערען קאנצלער

פערשטענדיגונג צווישען די נאציאנאל-סאציאליסטען און דייטשען צענטער

בערלין, 27 (ספ. טעל.)
ווי מען גיט איבער פון זיכערע קוועלען, איז געקומען צו א פערשטענדיגונג צווישען די נאציאנאל-סאציאליסטען און דעם דייטשען צענטער און אזוי ארום קען געשאפען ווערען א פארלאמענטא-רישע מערהייט, געגען וועלכע פרעז. הינדענבורג וועט זיך נישט קענען ענטגעגענשטעלען.

אין צוזאמענהאנג מיט דער פערשטענדיגונג צווישען די דערמאנטע ריכטונגען רעדט מען שוין וועגען דער נאהענטער דימיסיע פון דער פאפען-רעגירונג.

אין דער נייער רעגירונג זאל היטלער ווערען קאנצלער און דער אנפיהרער פון צענטער ד"ר ברינינג זאל ווערען פינאנץ-מיניסטער.

מארגען זאל הינדענבורג אונטערשרייבען

דעם דעקרעט פונאנדערצולאזען דעם רייכסטאג

בערלין, 27 (ספ.) די „דייטשע אלג. ציישונג" איז מודיע, אז מאנטאג וועט דער קאנצלער פאן פאפען ארויספאהרען קיין ניידעק צום פרעזידענט הינדענבורג און איהם אפגעבען א בעריכט וועגען דער פארלאמענטארישער לאגע. באלד אויפ'ן ארט זאל פרעזידענט הינדענבורג איבערגעבען פאן פאפענען דעם דעקרעט וועגען פונאנדערלאזען דעם רייכסטאג.

היטלעריסטען איז קליידלער

ווארפען טרעהרען-באמבעס אויף טיץ'ס ווארען-הויז

בערלין, 27 (יט"א טעלעגראפיש).
אין שטעטעל עמשיט, האבען דריי פרויען געווארפען טרעהרען-באמבעס אויף טיץ'ס ווארען-הויז. אלע דריי באמבען-ווארפערינס זיינען מיטגלי-דערינס פון דער היטלעריסטישער פארטיי.

—):O:(—

ביים תפיסה-טויער אין בויטען

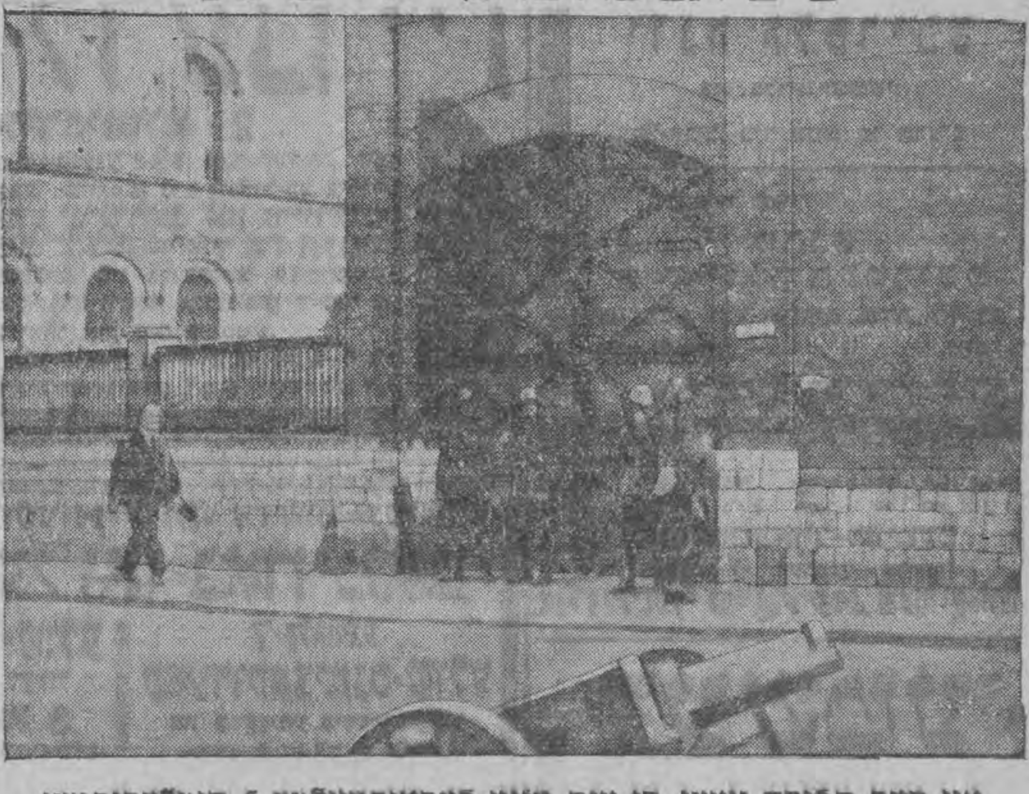

אין דער תפיסה זיצען די צום טויט-פעראורטיילטע 5 היטלעריסטען

וועלט-קאנפערענץ פון די רעוויזיאניסטען

ווערט מארגען געעפענט אין וויען

וויען, 27 (יט"א טעלעגרעפיש) די פאר-בערייטונגען צו דער רעוויזיאניסטישער וועלט-קאנפערענץ, וואס עפענט זיך מארגען אין וויען, זענען אין פולען גאנג. ס'קומען פאר א רייה פארקאנפערענצען. ס'זענען אנגעקומען דעלעגאציעס פון ארץ-ישראל, דייטשלאנד, פוילען, רומעניען און אנד. לענדער. די א"י-ישראל - דעלעגאציע בעשטעהט פון 21 פערזאן.

ווי ס'ווייזט זיך ארויס, איז די מעהרהייט פון די דעלעגאטען פאר דער קלארער רעזאלוציע. ס'איז מעגליך פערשידענע איבערראשונגען. דער גאנג פון דער קאנפערענץ איז אבהענגיג, צי זשאבאטינסקי וועט ווייטער איבערנעמען די פרע-זידענטור פון דער פארטיי, און צי ער וועט אריין אין דער עקזעקוטיווע. ס'איז אויך מעגליך, אז זשאבאטינסקי מיט מאיר גראסמאן וועלען מאכען א טורנע איבער אמעריקא.

גארגולאוו'ס גורל

וועט ענטשלאסען ווערען אין א חודש ארום

פאריז, די קלאנגען, וועלכע האבען זיך בע-וויזען אין דער פרעסע — אז דער מערדער פון פרעזידענט דומער, גארגולאוו — זאל גיליאטינירט ווערען דעם 6-טען סעפטעמבער, אויב ער וועט נישט בעגנאדיגט ווערען דורכ'ן מלוכה-פרעזידענט — ווייזען זיך ארויס פאר נישט גענוי.

מען ווייסט און — אז די בעגנאדיגונגס-קאמי-סיע מוז צוערשט בעטראכטען אלע אקטען פון דער גארגולאוו-אפערע די אקטען — האלטען, אבער, ביי 30 טויזענט זייטען. דערצו וועלען נאך די פערטיידיגער פון מערדער אנרי זשערא און מאר-סעל ראושע צוגעבען צוויי לאנגע שריפטליכע ער-קלערונגען, וואס ענטהאלטען נייע דאקומענטען און מעדיצינישע בעשטעטיגונגען, אז גארגולאוו איז א משוגענער.

דעם דאזיגען גאנצען מאטעריאל דארף די בע-גנעדיגונגס קאמיסיע גענוי דורכשטודירען. עס איז אן ארבייט אויף נישט ווייניגער ווי דריי וואכען. נאכדעם וועט דער בעשלוס פון דער בעגנעדיגונגס-קאמיסיע איבערגעשיקט ווערען צום מלוכה-פרע-זידענט.

מען דארף אלזא רעכענען — אז דער טויט-אור-טייל איבער'ן מערדער, אויב דער מלוכה-פרעזי-דענט וועט איהם נישט בעגנעדיגען, וועט ערשט קענען אויסגעפיהרט ווערען אין מיטען סעפטעמ-בער.

דער אדוואקאט בעט רעוויזירען דעם פראצעס

דער פערטיידיגער פון גארגולאוו אנרי זשערא האט אריינגעטראגען אין יוסטיץ-מיניסטעריום א ביטע, צו רעווידירען דעם פראצעס פון מערדער פון פרעזידענט דומער. די ביטע זייגע, שטיצט דער בעריהמטער אדוואקאט, אויף דער גרויסער פערגערונג פון גייסטיגען צושטאנד פון גארגו-לאוו, וועלכע זאל האבען איינגעטרעטען פאר דער צייט, וואס דער מערדער זיצט אין טורמע.

צו דער ביטע פון אדוואקאט זענען צוגעגעבען צוויי בעשטעטיגונגען פון די דאקטוירים פסיכיאטערען לאגער און לעגרען.

קלארא צעטקין געקומען קיין בערלין

בערלין, 27 (ספ. טעל.)
קלארא צעטקין איז היינט פריה אנגעקומען קיין בערלין. זי איז שווער קראנק. דעם וועג פון מאסקווע ביז בערלין, האט איהר בעגלייט איהר זוהן, א דאקטאר.

8 אראבער פער'משפט

אר שטערען יודישע קאלאניסטען ביי דער ארבייט

ירושלים, 27 (יט"א טעלעגראפיש)
8 אראבער פון דער קאלאניע אומראל, זענען פערמשפט געווארען פון 1 ביז 2 חדשים תפיסה. פאר שטערען די יודישע קאלאניסטען פון א שכנה'שער קאלאניע צו בעארבייטען זייער בארדען.

בעגנבעט א לאדזער פרוי אין ווארשא

ווארשא, 27. (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) אין האטעל „בריסטאל" האט מען צוגעגנבעט ביי דער פרוי אדלער פון לאדז, פעטריי קאווער 80 2 שנירעל פערל, 2000 זל. מזומן און א טייער דאמען-וויגערל.

לעא פינקעלשטיין דעלעגירט דורך דעם ליטעראטען-פעראיין

אויף די שפינאזא-פייערליכקייטען אין האג

ווארשא, (י.ט.א.) די פערוואלטונג פון יודישע ליטעראטען און זשורנאליסטען-פעראיין האט אויף איהר לעצטער זיצונג בעשלאסען צו דעלעגירען דעם וויצע פרעזעס פון פעראיין ה' לעא פינקעלשטיין אויף די גרויסע פייערליכקייטען אין האלאנד, וואס וועלען פארקומען אין צוזאמענ-האנג מיט'ן 300-יעהריגען יאהרצייט פון ברוך שפינאזא.

ה' לעא פינקעלשטיין וועט בעת די פייער-ליכקייטען האלטען א בעגריסונגס רעדע אין נאמען פון ווארשעווער ליטעראטען-פעראיין.

חוץ דעם וועט ה' פינקעלשטיין האלטען א רעפעראט א. ט. „מאמענטען פון שפינאזיזם אין דער פילאזאפיע פון 19-טען יאהרהונדערט".

ספעציעל ארבייטס-פערמיטלונג ביורא פאר די, וואס היטען אב שבת

מינכען, (יט"א) דער לאנד-ארבייטס-אמט אין בייערן האט בעשטעטיגט די גרינדונג פון א בעזונדערען ארבייטס-פערמיטלונגס - ביורא ביים פעראיין פון די שומרי-שבת, וואס איז בעשטימט אויסשליסליך פאר די, וואס זוכען בעשעפטיגונג און ווילען רוהען שבת.

הובער גלייבט אין סוף פון קריזיס

ניו-יארק, 27. (ספ. טעל.) פרעזידענט הובער האט ערקלערט אויף דער קאנפערענץ וועגען ווירט-שאפטליכען קריזיס, אז די פעראייניגטע שטאטען האבען שוין בעזיגט דעם גרעסטען טייל פון קריזיס. די אמעריקאנער ווירטשאפט איז אינגאנצען געזונד.

פראיעקט פון אן אינערליכער הלוואה אין דייטשלאנד

בערלין, 27. (ספ.) נאך דער בעראטונג פון פאן פאפען מיט פערטרעטער פון דער אינדוסטריע צוואנג-הלוואה אדער א מין דאנינע פון פערמע-גענס, כדי צו האבען מיטלען פאר די ארבייטסלאזע. א חוץ דעם זאל פערגרעסערט ווערען דער אומלויף פון באנקנאטען, אויך כדי צו פערגרעסערען דעם פאנד פון קאמף געגען דער ארבייטסלאזיגקייט. די פרעסע האלט, אז ביי דעם איצטיגען צושטאנד פון דער מלוכה באנק בעדייטען נאך נישט די אנ-געמערקטע מאס מיטלען קיין אינפלאציע.

ווי „בערזען קוריער" שרייבט, איז לוטער, גייען ארום קלאנגען, אז די רעגירונג גרייט צו א פראיעקט פון מלוכה באנק, געווען שארף געגען די פראיעקטירטע מאס מיטלען.

טויט-אורטיילען פאר גנבות און מיסברויכען אין סאוו.-פערבאנד

מאסקווע, 27 (ספ.) נעכטען זענען ווידער ארויסגעטראגען געווארען 5 טויט-אורטיילען. אין סימפעראפאל זענען פער'משפט געווארען צום טויט 2 בעאמטע פון די באהן-סקלאדעס פאר סיסטעמא-טישע גנבות. אין סווערדלאסק (אמאל – יעקאטערינ-בורג) זענען אויך 2 פער'משפט געווארען פאר געלד-מיסברויכענס ביים בויען דעם ארטיגען פא-ליטעכניקום. אין סאראטאוו איז איין פויער פער-משפט געווארען צום טויט און 31 פויערים צו פערשידענע טערמינען תפיסה פאר גנב'ענען ברויט פון די קאלכאזען.

אין טיפליס געהט אויך איצט א פראצעס פאר גנבות פון די באהן-סקלאדעס. פאר איין חודש יולי בעטרעפען די גנבות איבער א האלבען מיליאן רובעל.

אין שפאניען איז ווייטער אונרוהיג

מאדריד, 27 (ספ. טעל.)
פון בארצעלאנע איז מען מודיע, אז מען האט דארט מורא פאר א נייער מיליטערישער רע-וואלוציע.

היינט האט די רעגירונג ארעסטירט אייניגע שטאב-אפיצירען.

אין מאדריד הערשט ווייטער א שטארק אונ-רוהיגע שטימונג.

מאדריד, 27 (ספ. טעל.)
די לעצטע געשעהענישען אין שפאניען הא-בען דערפיהרט דערצו, אז די רעפובליקאנישע רעגירונג האט פערלוירען דעם צוטרוי צו דער ארמעע.

צוליב דעם האט די רעגירונג בדעה צו שאפען א צווייטע רעפובליקאנישע גווארדיע, וועל-כע זאל אין פאל פון א סכנה שטעהען אין שוץ פון דער רעפובליקאנישער ארדנונג.

ארבייטסלאזער דערהרגעט זיין פרוי, זיינע 3 קינדער און זיך אויפגעהאנגען

קאטאוויץ, 27. (טעלעפאניש) דא האט פאַ-סירט א שרעקליכע טראגעדיע.

אין דארף קרוליבקא האט דער רעדוצירטער ארבייטער יאן טשעמיעל דערהרגעט זיין ווייב. זיינע 3 קינדער, אונטערגעצונדען דאס הויז און אליין זיך אויפגעהאנגען.

שרודמיעסקע 15 — „סקאלא" טעאטער — טעלעפ. 232-33
פערבאנד-טרופע פון ווילנער און ווארשעווער בעסטע ארטיסטישע קרעפטען.
היינט, זונטאג, דעם 28-טען אויגוסט ז. י. 9 אווענד
לעצטע פארשטעלונג
פאפולערע פרייזען! פאפולערע פרייזען!
פון דער שטארק אויסגענומענער סענסאציאנעלער פיעסע
א מעריקאנער טראגעדיע
פון טעאדאר דרייזער אין 6 בילדער
רעזשי: חבל בוזגאן.

ניייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניייער פאלקסבלאט

זונטאג
כו
28
מנחם אב תרצ"ב

אויגוסט
זון-אויפגאנג 4.39
זון-אונטערגאנג 6.36

פון האנדעלס-געריכט

פירמע „הוגא גיטעל" רעגולירט אויף 70 פראצ. — אפרעסטור „לעשנא" ווערט געלאזט אין בעטריב

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון האנדעלס-געריכט האט דער קוראטאר פון דער אופאדלאשטש-מאסע פון דער פירמע „לעשנא" אריינגעטראגען א ביטע, אין וועלכער ער בעט צו לאזען אין בעטריב די אפרעטור און קאבעריי. די ביטע איז מאטיווירט געווארען דערמיט, וואס אין דער פאבריק געפונען זיך 300 שטיק פהעמדען סחורה, וואס קענען קאליע ווערען.

דאס געריכט האט דערלויבט די פאבריק צו לאזען אין בעטריב.

* * *

דער געפאלענער פירמע „ווילנער", האט דאס געריכט אפגעזאגט צו געבען א גלייט.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון דער פירמע אברהם וויאנזאווסקי (מיעלטשארסקא 9) איז אלס סינדיק פון דער אופאדלאשטש-מאסע נאמינירט געווארען אדוו. פייטלאוויטש.

* * *

אלס סינדיק פון דער פירמע „מ. באגאנאשוויל" (11 ליסטאפאד 12) איז נאמינירט געווארען אדוו. גרעל.

* * *

דאס האנדעלס-געריכט האט בעשטעטיגט דעם רעגולאציע-אפמאך פון דער פירמע „הוגא גיטעל" פאבריק פון טואלעטען-זייף (וואולטשאנסקא 117) די פירמע רעגולירט אויף 70 פראצענט.

* * *

אלס געריכט-קאמיסאר פון דער פירמע „עדמונד וואשילעווסקי" (פעטריקער 152) איז נאמינירט געווארען דער האנדעלס-ריכטער פעליקס גאלדשטיין.

* * *

אויפ'ן ארט פון דעם ביז איצטיגען געריכט-קאמיסאר פון דער פירמע „מאקס פיעבלער" — טעאדאר קאזאווסקי, איז נאמינירט געווארען קאנסטאנטין קאוועצקי.

* * *

אויף דער זעלבער זיצונג האט דאס געריכט אפגעווארפען די ביטע פון דער געפאלענער פירמע שמעון לעווענבערג (לאמפען-געשעפט פון אזאר-קאוו) צו עפענען דאס געשעפט, כדי אויסצופערקויפען די סחורה.

פעקלער קיין סאוויעט-רוסלאנד

(אג) לויט ווי מיר הערן זיך, איז לעצטענס ארגאניזירט געווארען דאס אריבערשיקען פון כל-ערליי ארטיקלען פון פוילען קיין סאוויעט-רוסלאנד. די זענדונגען ווערען דורכגעפירט דורכן סאוויעטישען „טארגסין", וועלכער בעזיצט א ריי שטעט פון סאוויעט-רוסלאנד זיינע אפטיילונגען, און גיט ארויס צו פערשידענע אפנעמער כלערליי שפייז-ארטיקלען דירעקט אויפ'ן ארט, אדער אין א פעקעל פאר וואלוטע, וואס ווערט איבערוויזען פון אויסלאנד.

געלד-איבערווייזונגען פאר „טארגסין" דארף מען איבערשיקען צום „וונעשטארג"-ג' ז. ס. ס. ר. מאסקווע ניקאלסקא 12 אויף דער קאנטע פון „טארגסין", נומער 75 א. דורך דער באנק גאספאדארסטווא קראיאווע, באנק וסכאדני, אדער פאושעכני באנק קרעדיטאווי.

א צענזיק און שריפטליכע אינפארמאציעס מכח'ן „טארגסין" שיקט צו די סאוויעטישע האנדעלס-פארשטעהערשאפט אין פוילען, קאשיקאווא 4 מ'דארף בייליגען דערביי א פאסט-מארקע.

שויז איין מאל — א סעקוועסטראטער!

ער געדענקט מעהר אז ער איז א ייד, ווי אז ער איז דער טובה פון דער שטאט

(א) לעצטענס האט מען אין דער שטאטישער זעלבסטפערוואלטונג פון קאלא ענטשלאסען א גאנצע ריי מיסבראכען, וועלכע עס איז בעגאנגען דער שטאטישער סעקוועסטראטאר, יוזעף שלוסארסקי. דער דאזיגער סעקוועסטראטאר האט, אויסנוצענדיג זיין אמט, געהאלטען אין איין אנהאלטען העברעיש שטייערען, צוגערעכנט גרעסערע פראצענטער פאר'ן עודף — פארשטעהט זיך — זיך אראפגעלאזט איז'ן דער טאש...

לעת עתה האבען זיך צו דער פאליציי-מעלדונגען געמאלדען עטליכע צעהנדליגע בע'ל-הבתים, דער עיקר יידען, וועלכע האבען איבערגעגעבען ווי אזוי דער סעקוועסטראטאר האט זיי בעהאנדעלט, עס קומען צו אלץ נייע און נייע בע'ל-הבתים. די באריכטען וועגען שלוסארסקי'ס אפגעבען אראפגעשיקט סומע פון איבער 10 טויזענד זלאטעס. דער ווייל האט מען איהם אראעסטירט.

א מעשה'ל מיט לאפובקע

און מיט א יודע. וואס האט געוואלט קריגען א קאנצעסיע אויף אנ'אויטאמאביל-גאראזש

(א) אין מערץ 1930 האט זיך א געוויסער ראובן איידעלשטיין (פון קילינסקיגא 20) ארומגעטראגען מיט דער אידעע צו עפענען אנ'אויטאמאביל-גאראזש אויף קילינסקיגא 20. האט ער זיך בעגונ-גערעדט מיט זיינעם א בעקאנטען, לייזער אבראמאוויטש, און יענער האט איהם צוגעזאגט אז ער'ל קריגען א קאנצעסיע אין מאגיסטראט פאר 830 זלאטעס. אין מאגיסטראט — האט אבראמאוויטש פערזיכערט — האט ער א דעה.

הכלל, אבראמאוויטש האט דאס געלד צוגענומען און קאנצעסיע האט איידעלשטיין ניט בעקומען אנדערש, נאר נישט אידעלשטיין.

דער ענין איז געקומען בעטראכט געווארען דורכ'ן קרייז-געריכט, וועלכער האט אבראמאוויטש פרייגעשפראכען, בעגרינדענדיג דאס אורטייל דער-מיט, וואס עס איז נישט אויסגעשלאסען, אז איינס אינדוסטריע-אמט פון דער ערשטער אינסטאנץ ביים מאגיסטראט זענען גענומען געווארען לאפובקעס פאר ארויסגעבען קאנצעסיעס. דער פראקוראטור האט דער-ריבער דאס שייליכע פערפירען אנ'אויסשפראכונג געגען איינעם פון די מאגיסטראט-בעאמטע, וועל-כער איז אויף דעם בעצייכנט געווארען פראצעס געווען אנ-עדות.

באהן-קאטאסטראפע מיט מענשליכע קרבנות הינטער לאדז

פראבע-צוג אויף דער נייער באהן-ליניע זד. וואליא — אינאווראצלאוו אראפ פון די שינעס

(א) נעהערענדיג ארום 1 ביי טאג, איז אויף דער נייער באהן-ליניע זד. וואליא-אינאוראצלאוו, אין מיט'ן ערשטען פראבע-צוג געשעהען א קאטאסטראפע. דער צוג וואס איז בעשטאנען פון א לאקאמאטיוו און 3 באגאזש-וואגאן, און וואגאן האט זיך געפונען די קאמיסיע, וואס איז בעשטאנען פון פערטרעטער פון דער באהן-דירעקציע און פון דער ארגאניזאציע בעלגיש-פוילישער באהן-גע'ל-געזעלשאפט.

דער צוג וואס איז געלאפען מיט א שנעלקייט פון 50 קילאמעטער א שעה, איז צווישען זאבראווא און זד. וואליא אראפ פון די שינעס און זיך אינגעשטירצט. דער מאשיניסט איז שווער פערוואונדעט געווארען, אז'ן אין א גרויסען צושטאנד אפגעפיהרט געווארען קיין זד. וואליא אין שפיטאל.

דער נעהילף-מאשיניסט איז לייכט פערוואונדעט געווארען. די מיטגלידער פון דער קאמיסיע זענען ארויס נישט בעשעדיגט.

אויפ'ן ארט פון דער קאטאסטראפע איז ארויס געפאהרען א מיטעלעכע קאמיסיע, כדי פעסטצושטעלען די סבות פון דער קאטאסטראפע.

נישט פטור דעם לאדונגס-שטייער

זענען די, וואס קריגען די פעקלעך דורך דער באהן-צופיהר-געזעלשאפט

(מ) פונ'ם 28 אפריל ה. י. עקזיסטירט אין לאדז א „באהן-צופיהר-געזעלשאפט", וועלכע פער-נעהמט זיך מיטן אפגעבען און צושטעלען באהן-זענדונגען צו געוויסע אדרעסאטען.

כדי צו בעקומען די פעקלעך דער קליענטען, פערשרייבט די דאזיגע געזעלשאפט פאלשע אינפאר-מאציעס, אז די פעקלעך, וואס ווערען איבערגעפיהרט דורך זיי, זענען פטור פון לאדונגס-שטייער.

אין שייכות דערמיט, איז די לאדזשער אפטיי-לונג ביים מאגיסטראט מודיע די פעראינטערעסירטע פערזאנען, אז די דאזיגע אינפארמאציע זענען אבסאלוט אומבאגרינדעטע, און אז די אפנעהמער פון די פעקלעך וועלען גאר צו קרוב בעקומען נא-קלען אויף דעם לאדונגס-שטייער.

א אמאטאר פון אייביגע פעדערס

זיצט „צייטווייליג" אין תפיסה

(א) די פאליציי האט פערהאלטען דעם לאנג-געזוכטען קעשענע-גנב בעריל כאסקאלאוויטש, וועלכער איז גענוג א ספעציאליסט, אויף „אייבי-גע פעדערן". דעם לעצטען פרוב האט ער געמאכט ביי א געוויסען אלעקסאנדער ענגעלמאן. דער לעצטער האט איהם אבער געכאפט ביי דער האנד און איבערגעגעבען דעם „פעדער-אמאטאר" אין די פאליציי.

א פאבריק-סכסוך

(2) עס איז אויסגעבראכען א סכסוך אין דער פאבריק פון „זיידעל און ראשקער" אין סטריקאווא. אזוי ווי די ארבייטער קומט שוין שכירות פאר 8 וואכען און אויף פאר אורלויבען, האבען זיי זיך געווענדעט צום ז. ד. ה. ז. אז מ'זאל ווענען דעם ענין אינטערווענירען אין דער פירמע.

נאר א מאהל — ווערהלעצ

אנ'אנקלאגע פון דער גמינע גאספאדאזש ביי זשגאוו

(2) מיטוואך, דעם 24. ד. ח. זענען אין זשגאוו פארגעקומען וואהלען צו דער גמינע גאס-פאדאזש, וואס האט איהר זיץ-ארט אין זשגאוו.

ווייל זיינע דערמיט פאלשע פערוואלטונג פון דער קאמפאניע, האט די גמינע אינמיטען מעגליכע ארטען אנ'אנקלאגע, וואס מיינונג, פאלש דורכגעפיהרט געווארען.

אין דער דאזיגער אנקלאגע ווערט אנגעוויזען, אז — די, וואס האבען געשטימט האבען נישט געוואוסט, וואס זיי טוען, אז דער ווארט איז אויס-געשטעלט געווארען דורך מינדעריעהריגע א. א. וו.

די אינטערנע'חתמ'עט בירגער פון דער גמינע גאספאדאזש פאדערען דערביבער, אז די וואהלען זאלען בטל ווערען, און אז אויף נייע זאלען בעשטימט ווערען נייע.

Dr. med. D. FRID
צוריקגעקעהרט
אינערן און, קינדער-קראנקהייטען.
שענקעוויטש 37, טעל. 224-78
נעמט אן פון 4—6 נאכמיטאג. 5113

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(א) מארגען, מאנטאג, דעם 29-טען ד. ח. הויבט אן פון 8 אינדערפריה צו אמטירען אין לאקאל אויף קאשטשושקי 21 די צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ. ק. או. לאדז-שטאט 2.

עס מוזען זיך צושטעלען פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1911 און עלטערע, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאטען, אויב זיי האבען זיך נישט בעצייטנס געשטעלט צו דער מיליטער-איבער-זיכט, האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון דער שטאטישער סטאראסטווע.

דער שטרייק אין דער „ווידזע-ווער מאנופאקטור" דויערט

(2) די נעכטיגע קאנפערענץ אין ארבייטס-אינספעקטאראט צווישען די פארשטעהער פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור" און די שטרייקענדע אר-בייטער האט צו קיין שום רעזולטאט נישט גע-בראכט, ווייל די דירעקציע פון דער פאבריק וויל נישט אפטרעטען פון איהר אפדערונג צו רעדוצירן דעם לוין, און די ארבייטער האלטען, אז זייערע פערדינסטען זענען אזוי אויך זעהר קנאפע.

די שטרייקענדע האבען בעשלאסען זיך צו ווענדען וועגען אנ'אינטערווענץ צום וואיעוואדשאפט.

דער שטרייק דויערט ווייטער.

די רוה איז נישט געשטערט געווארען.

אנ'אויפקלערונג

אין שייכות מיט דעם פאלשען קלאנג בנוגע איינעם אנ'אפיציר פון היגען גארניזאן, וואס ווערן פערשפרייט אין דער שטאט, בעט מען אונז, מצד מאסגעבענדע קרייזען, צו אויפקלערען:

איינער פון די אפיצירן פונ'ם לאדזער גארניזאן, קאפיטאן אנדזשעי ליטווינסקי האט געמאלדען אין דער קאמענדע אז מ'האט ביי איהם צוגעגנבעט א געוויסע סומע געלד. אזוי ווי דאס געלד איז מלוכה'ש-געזעלשאפטליך, איז דער אפי-ציר, אויפ'ן פארלאנג פון פראקוראטור ביים מילי-טערישען געריכט, נומער 4 — ביז די פראגע וועט ענדגילטיג פערענטפערט ווערען, איבערגעגע-בען געווארען אין רשות פון דער מיליטערישער אויספארשונגס-מאכט.

15 יאהר לאדזער קרייז-געריכט

(א) דעם 1-טען סעפטעמבער ד. י. ווערט 15 יאהר, זייט דאס קרייז-געריכט פון לאדז האט אנגעהויבען זיין טעטיגקייט.

צוזאמען מיט דער 15-יעהריגער טעטיגקייט פון לאדזער קרייז-געריכט, פייערט אויך דעם 15-יעהריגען יובילעי דער נאטשעלניק פון לאדזער שטאטישען געריכט — ריכטער לוטשעווסקי און עטליכע געריכטס-בעאמטע.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט דיזשורען: מ. קאצ-פערקעוויטש (זגערזשער 54), י. סיטקעוויטש (קא-פעריקא 26), א. זונדעלעוויטש (פעטריקאווער 25), סאקאלאוויטש און שאט (פשעיאזד 19), מ. ליפיעץ (פעטריקאווער 193), ריכטער און לאבאדא (11 ליסטאפאד 86).

לאמפען

אין א גרויסען אויסוואהל
מאדערנסטע סטיל - ארטען
צו רעדוצירטע פרייזען

עמפפעהלט די בעקאנטע

לאמפען-פאבריק

SZ. P. SZMALEWICZ

Południowa 8, telefon 164-39

פירמע איז בעשטעלונגען לויט ענטווארפען צייכנונגען.

פערמשפט א הויז-בעזיצער

(2) דער 22 מאי איז אויף פאדזארנא 73 דערטרונקען געווארען אין קלאזעט-פילטער דאס אנדערטהאלבען-יאהריגע מיידעלע זאשיא קאמאראווסקא.

די סיבה דערפון איז געווען, וואס דער פילטער איז געווען נישט קיין צוגעדעקטער.

דער באלעבאס פונ'ם הויז, לעאן פאדגורסקי, האט נעכטען דערפאר בעקומען א פסק פון קרייז-גריכט — א חודש צו זיצען.

מ'זעהט דעם טויט פונם וואיט!

(2) אין אפאטובעק ביי קאליש איז דער ראש המדברים פונם שטעטל דער וואיט.

אזוי ווי אין א סך לענדער איז דא א טענ־דענץ פאר אינדיווידועלער דיקטאטור, איז אויך דער וואיט פונם „אפאטובעק לאנד" אויך א דיקטאטאר, און דער ספעציעלער בעליבטער געביט זיינער איז שטייערן...

ער רעכענט זיך נישט מיט די בעשלוסען פון גמינע-ראט און נישט פון דער גמינע-פערזאמלונג, און פון—לעבעדיג און טויט שינדט דער וואיט די הויט...

האט ער אזוי לאנג ארויפגעלייגט שטייערן און דורכגעפיהרט עקזעקוציעס פאר לאקאלען, פאר שילדען, פאר לוקסוס, וכדומה, ביז אין שטעטל איז אויסגעבראכען א שטילע רעוואלוציע, און מ'האט איהם פער'מסרט אין דער פאוויאט-סטאראסטווע, און איצט האט זיך געמאכט פאר'ן קאליער סטאראסטע א שטיקל ארבייט.

א קורס פאר דאקטוירים

(2) מ'אינפארמירט אונז פון דער לאדזער דאקטוירים-קאמער, ווערט זיך דעם 12 ק. ח. אנהויבען אין ווארשא, אין דער מלוכה-שולע פאר היגיענע א קורס פאר דאקטוירים פון געזונדהייטס-צענטרען.

א חוץ לעקציעס, זעהט דאס פראגראם פאר, ארבייטען אין מוסטערהאפטע צענטערען פון געזעלשאפטליכער היגיענע, ווי אויך אויספלוגען.

די צוהערער וועלען געניסען פון דער מלוכה-בורסע.

איינמעלדונגען נעהמט אן דירעקט דער שול-סעקרעטעריאט אין ווארשא אויף כאטשימסקא 24.

וואס איז די נפקא-מינא?

עס לוינט זיך דערפון צו מאכען א טומעל?

(2) חנה זינגער (פון ליפאווא 9) האט עהרליכטען געהאנדעלט אויפן גרינעם מארק מיט פויגלס.

מילא-מה—האט זי געהאנדעלט.

האט אבער איינער פון די קונים בעמערקט, אז די וואג איז עפיס לא-עליכם'דיג...

ער האט געבראכט א פאליציאנט, און ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז איין שאל פון דער זינגער'נס וואג איז מיט 10 דעקא שווערער, ווי ס'דארף צו זיין לויט די פארשריפטען.

ביי ערקעלטונגען
גריפע, האלז-ענטצינדונג, מאגען-געשווילעכץ, אזוי ווי נערוועז-שמערצען און גלידער-רייסונגען טוט מען גוט טרינקען א האלב גלאז ביטערוואסער
Franciszka Józefa
פאר א טעגליכע דארם-ענטלערונג צו זארגען. צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד-אפטעקעס.

נאך דער ליקווידאציע פון שול-קוראטאריום

דער פערסאנאל פון קוראטאריום וועט האבען בעשעפטיגונג

(2) אין משך פון די לעצטע וואכען איז א סך גערעדט געווארען וועגען דער רעדוקציע פון 27 עטאטען פון פאלקס-שול-לעהרער, הגם די צאהל פון דער שול-יוגענד האלט אין איין וואקסען.

דער שול-אינספעקטאראט לייקענט אפ די אלע אלארמען, בעשטעטיגענדיג גלייכצייטיג. אז ס'ווערט גערעדט וועגען אריבערשיקען א רייהע לעהרער-עטאטען אויף דער פראווינץ, אבער אויך דער דאזיגער ענין איז נאך נישט דעפיניטיוו ערלעדיגט.

איצט אמטירען אין לאדז דריי שול-אינספעקטארען, און מיט'ן אנהויב פון נייעם שול-יאהר וועלען געעפענט ווערען נאך דריי שול-אינספעקטאראטען, אזוי אז צוזאמען וועט זיין זעקס.

PRYWATNE POGOTOWIE LEKARSKIE
TEL. 12-333 ZIELONA № 6.
Szybka pomoc lekarska.–PRZEWÓZ CHORYCH

די צעהן-פראצענטיגע רעדוקציע פאר די שטאטישע בעאמטע

(2) דער לאדזער מאגיסטראט האט בעקומען א צירקולאר פון אינערן-מיניסטעריום, אין וועלכען עס ווערט אויפגעקלעהרט, אז די לעצטע 10-פראצענטיגע לוין-רעדוקציע פאר שטאטישע בעאמטע, דארף נישט אויטאמאטיש צוגעפאסט ווערען לגבי די שטאטישע בעאמטע פון די שפאר-קאסעס, מחמת די דאזיגע קאסעס האבען בעזונדערע רעכט, און זייערע אנגעשטעלטע בעקומען שכירות אויפ'ן גרונד פון אפמאכען מיט דער קאסע.

בלוטיגע לאקאטארען-שלאכט

דא האט זיך עס נישט געהאנדעלט וועגן פערקלענערן ס'דירה-געלד

(2) שוין א לענגערע צייט, ווי די לאקאטארען פון די צוויי ענטקעגענאיבערדיגע הייזער אויף גאפיורקאווסקיעגא 197 און 152 פיהרען געגענזייטיג א פערביסענעם קאמף.

דער ערשטער „יורידישער רעזולטאט" פון די קאמפען איז געווען, אז דער ענין איז נעכטען בעהאנדעלט געווארען אין היגען שטאטישן געריכט, וואו עס זענען פערהערט געווארען א סך עדות פון די דאזיגע צוויי הייזער.

שפעטער אביסעל, אז די לאקאטארען האבען זיך פון געריכט בנין צוריקגעקעהרט אין זייערע הייזער – האט זיך ערשט אינדרויסען ענטוויקעלט א מוראדיג געשלעג צווישען די צוויי צדדים, און פאליציי האט געמוזט צולייגען א סך כוח, כדי זיי צו פונאנדערטרייבען.

אין פועל יוצא דערפון זענען דא 14 שווער און לייכט-פערוואונדעטע לאקאטארען, צו וועלכע ס'איז ארויסגערופען געווארען פאגאטאוויע.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"
פערבאנד-טרופע פון א. א. פ. אין פוילען. — אנפיהרונג: א. בעזמאן.
פרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל.
ווייטערע גאסטשפילען פון דער אפערעטען-קינסטלערין, ליבלינג פון פובליקום, וועלכע האט א אונגעהויערן ערפאלג
מרים קאראלאווא
היינט, זונטאג, 9 אווענד די פרעכטיגע פרעהליכע אפערעטע
„מאשקע" (— דאס — וואלגא-מיידעל)
מיט מרים קאראלאווא אין דער הויפטראלע. מיט אנטייל ה' קאמבאראוו און טעפנער
מארגען, מאנטאג, - גרויסע פאלקס-פארשטעלונג
אויפ'ן אלגעמיינעם פערלאנג נאר נאך 1 מאל
„רייזעלע פון כינע"
מיט מרים קאראלאווא. — פרייזען פאפולערע פון 50 גר. ביז 1,60
פערזעהט אייך מיט בילעטען אויף דאנערשטאג
גרויסע איבעראשונג! — וואס? לעזט מארגען.

קאנסום פאר דער יוגענד אין שול-עלטער

שוין אין עטליכע טעג ארום וועלען אלע אייניוואוינער פון אונזער שטאט צוריקקומען פון פערשידענע זומערוואוינונגען און קור-ערטער אין זייערע היימאט-ערטער און עס וועט זיך אנהייבען אויך דאס נייע שול-יאהר.

כדי צו ערמעגליכען די קאנסומענטען האט די דירעקציע פון איינציגען אין לאדז וואהרען-הויז קאנסום ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור (ראקיטשיגער 54) צופאהר מיט די טראמוואיען (10 און 16) פערזעהען רייך איהרע אבטיילונגען מיט אלע הויזליכע געגענשטאנדען.

דער קאנסום פערקויפט גאלאנטעריע, דאמען, הערן און קינדער-קאנפעקציע, הויפטזעכליך שול-מונדורקעס, ש'רצען, טעקעס, געווענליכע, ספארט און קינדער-שיך, עלעגאנטע טאג, ספארטאוועס און נאכט-וועש, שפייז-ארטיקלען, ווירטשאפטס-געשיר, אלעס צו אויסנאהמס ביליגע פרייזען.

דער ערשטער וויזיט נאכ'ן צוריקקומען קיין לאדז, דארף זיין פון יעדען איינציגען אין קאנסום ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור, וואו מען בעקומט אלעס צו די בידריגסטע פרייזען.

געבוירען — בעגראבען...

(2) אינם גארטען פון איינעם א פויער אין דארף וויקטאראוו, שיעראדזער קרייז, האט מען פלוצים בעמערקט א פריש אויפגעגראבען שטיקל ערד.

אזוי ווי קיינער פון דעם פויערס משפחה האט עס נישט געמאכט, איז דער ענין געווארען אויפפאלענד, און מען האט דאס פריש בערגעל אויפגעגראבען, און—געפונען דארט א טויט ניי-געבוירען קינד.

האט מען געמאכט א חקירה ודרישה, און מען איז דערגאנגען, אז געבוירען האט דאס קינד די 27-יאהריגע דינסטמיידעל פון לאדז, מאריאננא יענדזשעיטשאק (פון זשגאוסקא 4), וועלכע געפינט זיך איצט מיט איהרע באלעבאטים אין וויקטאראוו אויף זומערוואוינונג.

מ'האט זי ארעסטירט.

דער יום-טוב'דיגער טאג פערלאנגט דורכאויס אז אויפ'ן טיש זאל זיך געפונען א באבע.

די אנגענעהמע אטמאספערע אין דער משפחה דערגרייכט אהן צווייפעל זיין קולמינאציאנס-פונקט, ווייל אויפ'ן טיש בעווייזט זיך א געשמאקע קאווע און ווען מיר הויבען אן זיך צו פרייען מיט דער געשמאקער באבע, צו אזעלכע דערפרעהענדע מינוטען קען זיך דערשלאגען יעדע איינציגע פאמיליע, ווען זי וועט פראווען א פאמיליען-פייערליכקייט ווייל לויט די אויסגעפרובטע באק-פארשריפטען פון ד"ר עטקער קען יעדע בעל-הביתטע אנבאקען אליין א באבע. דאס בענוצען ד"ר עטקער'ס באק-פראשעק „באקין" פערזיכערט די אנפענגער א געלונגען געבעקס.

הויפטזעכליך איז וויכטיג, אז די געבאקענע געבעקס אויפ'ן פראשעק „באקין" זענען לייכט פערדייליך, און זעהר געזונד. דאס נייע קאלירט אילוסטרירט ביכעל מיט די באק-פארשריפטען, אויסגאבע F איז צו עקימען אין אלע בעסערע געוועלבער. דאס ביכעל ענטהאלט אויך א סך פארשריפטען צוצוריכטען לעגומינעס און גאלערטקעס

(104

ר. אייזר אעל

דאס בופעט-מיידעל

א סענסאציאנעל-ערמאטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

פראנקענשטיין האט אפגעווארט מאנקען מיט אומגעדולד, איהם איז שוין נמאס געווארען אזא לעבען, אין וועלכען ער האט זיך גארנישט געפיהלט אלס עקזיסטירענדער אויף דער וועלט. פערשטעהט זיך, אז ער האט קיין שום דאקומענטען נישט געהאט, דאס איינציגע וועגען וואס מ'האט זיך געקענט פאר איהם בעמיהען איז געווען א טויט-שיין, א בעשטעטיגונג, מיט וועלכער ער זאל יעדען קענען איבערצייגען, אז ער אליין לעבט נישט מעהר, אז ער איז שוין לאנג געשטארבען, בעגראבען געווארען און אויפ'ן לאדזער יודישען בית-עולם געפינט זיך שוין א קבר מיט זיין נאמען אויף דעם קליינעם שטיין, וואס געפינט זיך אויף דעם גרוב.

— ווי לאנג וועט מיר אויסקומען מיטצומאטשען אזא לעבען — האט פראנקענשטיין געטראכט — מורא האבען פאר יעדען שאדן, פאר יעדען נישט געוואונשען אויג. זיין פאר דער גאנצער וועלט א מורא'דיגער פערברעכער, אנ'אויסוואורף, וואס מ'געפינט נישט זיין גלייכען און אליין וויסען, אז מען איז אומשולדיג ווי א קליין קינד, ס'זאל הייסען פאר דער גאנצער וועלט, אז מען איז פער'משפט געווארען דורך דער גערעכטיגקייט, אויף געהאנגען צו ווערען אלץ שטראף פאר דעם מורא'דיגען פערברעכער און אלס געפעהרליכער פאר דער איבעריגער געזעלשאפט און אליין לעבען און בית קענען דערווייזען פאר דער וועלט די אומשולד.

ביידע: מאנקע מיט פראנקענשטיינען האבען זיך דעם דאזיגען טאג בעגעגענט, ווען שווערע געדאנקען האבען זיי געפרעסט און געפייניגט, ווען ביידע האבען גע... פאר ווערען זיך אויסצוגיסען דאס הארץ, פאר ווערען אראפצורעדען זיך און מיט ווערען זיך אנ'עצה צו האלטען, ס'איז אבער אלץ ארום זיי געווען פוסט און ליידיג. זיי ביידע האבען מעהר קיינעם אויף דער וועלט נישט געהאט. יעדער פון זיי האט געהאט זיינע אייגענע זארגען און זיי ביידע צוזאמען איין גרויסע זארג, איין גרויסען קאמף, פאר וועלכען זיי האבען זיך ביידע דאס לעבען איינגעשטעלט.

— פראנקענשטיינען, האט מאנקע פארזיכטיג אנגעהויבען דאס געשפרעך מיט דוד'ן, איהר מוזט זיך צוגרייטען באלד צו פערלאזען דאס ארט, וואו איהר געפינט זיך. אזוי ווייטער בלייבען קען עס נישט און עס טאר נישט.

— איך האלט אויך אזוי מאנקע, אבער איך ווייס נישט וואוהין איך זאל געהן, וואוהין איך קען געהען.

— איהר וועט דארפען איינגאנצען פערלאזען דאס לאנד ביז די צייט און די אומשטענדען וועלען ווערען גינסטיגער פאר אייך.

— פערלאזען דאס לאנד? און מיין פאמיליע, מיין פרוי? מיינע קינדער?

צי ווייסט איהר וואס איהר רעדט? איך האב אייך ביז איצט געפאלגט, געטון אלץ, וואס איהר האט מיך געהייסען. געווארט און געווארט, אבער געלעבט מיט דער האפנונג, ווען וועל איך זיך קענען מיט זיי זעהען, זיי ארומנעהמען, זיי זאגען פנים אל פנים, אז זייער טאטע איז נישט קיין פערברעכער, אז דאס האט מען געמאכט אויף איהם א שרעקליכען בלבול, אז דאס האט דער ביטערער גורל זיך אזוי מיט איהם געשפילט. זיי זאגען, אז זיי זאלען פערגיכטען דאס קבר, וואו ס'ליגט נישט זייער מאן און פאטער, אז איך לעב און וויל בעווייזען מיין עהרליכקייט, כדי צו קענען מיט זיי ווייטער גליקליך לעבען. אויף דעם האב איך געווארט און געווארט און איצט הייסט איהר מיך גאר אוועקפאהרען, פערלאזען דאס לאנד, כדי זיך קיינמאל נישט מעהר צו זעהען און צו טרעפען, כדי קיינער זאל שוין מעהר נישט קאנען בעווייזען מיין אומשולד, כדי זיך קיינמאל שוין נישט קענען רעהאבילישירען.

— איך פערשטעה אייך זעהר גוט מיין פריינד, אבער איהר מוזט בלינד פאלגען און געהארכזאם זיין, איך ווייס, אז איהר זענט קלוגער פון מיר, אז איהר האט מעהר לעבענס-ערפאהרונג, אבער איהר קענט איצט אליין נישט אייער לאגע און דארפט זיך פערלאזען אויף דעם ווי אנדערע זאגען אייך, וואס שייך אייער רעהאביליטאציע. טא, זייט זיכער, אז מאקע צוליב דעם מוזט איהר אויף א געוויסע צייט פערלאזען דאס לאנד. גלויבט מיר, אז ס'זענען פערהאן מענשען, וועלכע זענען פעראינטערעסירט אין אייער גורל, און וועלכע וועלען אלץ טון, כדי אייער שווערע לאגע צו מילדערען, דעם ענין איז שוין אויף א גוטען וועג און איהר מוזט זיך אננעהמען מיט געדולד.

— אבער מיין פרוי, מיינע קינדער האט פראנקענשטיין אנגעהויבען צו כליפען, פארוואס דארפען זיי נישט וויסען מיין גרויסען סוד, האט מען דען בעסערע פריינד ווי א אייגענע פרוי.

מאנקע האט געזעהען, אז איהר וועט זיך מעהר נישט איינגעבען אפצונארען פראנקענשטיינען, איבעריגענס איז נישט געווען קיין צייט אוי פשפילען זיך אין אומנויטיגע פלוידעריייען און זי האט גלייך אויפ'ן ארט אפען ערקלערט פראנקענשטיינען:

— איך מוז אייך זאגען, אז אייער פרוי און די קינדער זענען נישט פארהאן אין לאדז. אייער פרוי האט נישט געקענט אריבערטראגען דאס גרויסע אומגליק, וואס האט איר געטראפען און...

— און וואס? וואס האט זי געטון? רעדט שנעלער, דייטליכער, פייניגט מיך נישט.

— ס'איז גאר קיין שרעקליכעס נישט געשעהן. איהר האט נישט וואס זיך צו שרעקען. זי האט פשוט נישט געקענט בלייבען אין דער זעלבער שטאט, וואו זי איז אזוי אומגליקליך געווארען און איז איינגאנצען ארויסגעפאהרען פון לאנד, וואוהין ווייס איך אליין נישט, אבער דאס וועט נישט זיין שווער איך צו דערוויסען, איהר מוזט באך היינט פערלאזען דאס לאנד. מיט אייערע אלטע דאקומענטען. ווי דער אדוואקאט פארעלסקי האט אונז פערזיכערט. יאגט אייך קיינער נישט. די פאליציי ווייס אפילו נישט, אז איהר זענט ענטלאפען.

פראנקענשטיין האט נישט געהערט מאנקעס לעצטע ווערטער, נאר כסדר איבערגע'חזר'ט. מיין ארימע, אומגליקליכע פרוי, מיינע אומגליקליכע קינדער. ....

(פארטזעצונג קומט).

יודען מוזען אַליין אויסהאַלטען זייער מעדיצינישע הילף אין ארץ-ישראל

(פון אונזער קאָרעספּאָנדענט)

אין עפולה איז געשלאָסען געוואָרען דער שפּיטאָל, וואָס האָט געדינט אַלע ישובים אין עמק. דאַכט זיך, אַ פּשוט געשעהעניש. אין דער איצטיגער קריטישער צייט איז עס געוואוינליך, אַז געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס זענען געצוואונגען צוליעב געלד-מאַנגעל צו שליסען זייערע טויערען. דאָך האָט דער דאָזיגער פאַקט געמאַכט אַ שווערען איינדרוק אויף דער יודישער בעפעלקערונג אין לאַנד.

דאָס צושליסען פונ'ם עפולה'ער שפּיטאָל בעווייזט צום טויזענדסטען מאָהל, אַז ביי דער ארץ-ישראל'דיגער רעגירונג, וועהניגסטענס ביי אַ געוויסער קאַטעגאָריע פון איהרע בעאַמטע, איז די יודישע בעפעלקערונג אַ נעבען-זאַך. ווען די רעגירונג טראַכט וועגען דערפילונג פון איהרע פליכטען לגבי די איינוואוינער פון לאַנד, געדענקט מען די יודישע בעפעלקערונג ערשט דאַן, ווי באַלד די ערשט-קלאַסיגע בירגער זענען שוין געגצליך בעפרידיגט. קוים אָבער זענען די פינאַנסען נישט בשורה און עס נויטיגט זיך, מעהר אָדער וועהניגער, צו שפּאָרען לגבי דער בעפרידיגונג פון די געזעלשאַפטליכע בעדערפענישען. אַזוי זענען די בעדערפענישען פון דער יודישער בעפעלקערונג, מעגען זיי זיין נאָך אַזוי נויטיג, די ערשטע צו ווערען בעזייטיגט און מען נעהמט זיי בכלל נישט אין בעטראַכט.

אַנדערש קען מען נישט ערקלעהרען דעם פאַקט, אַז די רעגירונג, נישט קוקענדיג אויף אַלע בעמיהונגען און אינטערווענציעס פון די יודישע רעפּרעזענטאַנטען, האָט געלאָזט שליסען דעם שפּיטאָל אין עפולה. דאָס איז געשעהן דוקא אין דער זומער-צייט, ווען אין עמק קומען פאַר פערשידענע קראַנקהייטען, ווי בויך-טיפוס, דעזינטעריע א. ד. גל. וואָס זענען פערבונדען מיט דעם סעזאָן פון היצען און פירות-גערעטעניש. דער שפּיטאָל אין עפולה איז געווען א וויכטיגער סאַניטאַרער צענטער פאַר טויזענדער פון דער יודישער אַרבייטענדער בעפעלקערונג, וואָס וואוינען אין די צאָהלרייכע קאָלאָניעס אין עמק. די ערשטע פליכט פון אַ ציוויליזירטער רעגירונג איז אַוודאי צו העלפען דער אַרבייטענדער בעפעלקערונג אינ'ם שווערען סעזאָן פון זומער-קראַנקהייטען. אָבער נאָך מעהר פון אַנדערע האָט די יודישע בעפעלקערונג אין ארץ-ישראל דאָס רעכט צו פאָדערען הילף פון דער רעגירונג. ווייל פון אַלגעמיינעם רעגירונגס-בודזשעט פאַר סאַניטאַרע צוועקען האָבען די יודען אַ גאַנץ קליינע הנאה. די יודען אין ארץ ישראל זענען געצוואונגען אַליין צו טראָגען דעם לאַסט פון זייער מעדיצינישער הילף. זיי האָבען דערפאַר דאָס רעכט צו האָפען, אַז לפּחות אין איין אויסנאַהם-פאַל וועט די רעגירונג נישט שטעהן פון דער ווייטען און נישט דערלאָזען, אַז מען זאָל דאַרפען שליסען דעם שפּיטאָל איז עפולה, וואָס איז געווען אַ צענטראַלער רעטונגס-פונקט פאַר דער אַרבייטענדער בעפעלקערונג אין עמק און איז ביז איצט אויסגעהאַלטען געוואָרען מיט אייגענע קרעפטען.

די דאָזיגע האָפנונג האָט זיך אַרויסגעוויזען אַלס אַ פאַלשע. אין די אָפיציעלע ראַפּאָרטען פון דער רעגירונג ווערט מאַקע דער שפּיטאָל אין עפולה געלויבט פאַר זיין בעדייטענדע מעדיצינישע הילף אין לאַנד. אָבער די דאָזיגע אויסצייכנונג פערפליכטעט גאָרנישט די רעגירונג אויף בייצושטייערען און מיטהעלפען פאַר דער עקזיסטענץ פון דער נויטיגער הייל-אינסטיטוציע. להיפך: עס ווייזט אויס, אַז גראָד די דאָזיגע אויסצייכנונג האָט בעוואויגען די רעגירונג זיך אָבצוזאָגען פון יעדער הילף. בעקענטליך האָט מען געשיקט פון לאָנדאָן אַ קאָמיסיע צו רעווידירען דעם בודזשעט און די אַרבייט פון דער ארץ-ישראל'דיגער רעגירונג אין אַלע איהרע דעפּאַרטאַמענטען. דער ראַפּאָרט פון דער אַדאָנעל-קאָמיסיע איז נישט פערעפענטליכט געוואָרען, אָבער שמועות דערצעהלען, אַז ער האָט זיך נישט איבעריג גוט אַרויסגעזאָגט בנוגע דער אַרבייט פונ'ם געזונדהייטס-דעפּאַרטאַמענט, וואָס ווידמעט זיין אַרבייט נאָר פאַר די אַראַבער, און פיהרט אָן מיט די שפּיטעלער און הייל-אינסטיטוציעס, וואָס שטעהען אויף אַ פיעל נידריגערער און פרימיטיווערער מדרגה פון די יודישע אינסטיטוציעס. כדי צו פערענטפערן דעם גרויסען בודזשעט פונ'ם רעגירונגס-דעפּאַרטאַמענט פאַר סאַניטאַרע צוועקען, לוינט עס זיך, אַז דער שפּיטאָל פון עפולה זאָל געשלאָסען ווערען, כדי מען זאָל מוזען איבערפיהרען די יודישע קראַנקע ביז קיין חיפה אינ'ם רעגירונג-שפּיטאָל. בכלל דאַרף בעמערקט ווערען, אַז די אויסצייכנונג פון דער יודישער אַרבייט אין לאַנד האָט אויפגעהערט צו זיין אַן אַקטיווער פּאָסטען אין די אויגען פון אונזערע שונאים, פון דער שאו-קאָמיסיע א. א. וו. אדרבא: וואָס מעהר אויסצייכנונג, אַלץ מעהר פּאַסיוו ווערט דאָס יודישע קאָנטאָ. כלומר'שט, הייסט עס, דאַרף מען שיצען די אַראַבער, וואָס האָבען נאָך נישט דערגרייכט אַזאַ מדרגה ווי די יודען. נישט וועהניג אָבער שיצען די רעגירונגס-בעאַמטע זיך אַליין, דערפאַר, וואָס די יודען נויטיגען זיך נישט אין זייער ספּעציאַליטעט און פאַך-קענטעניש.

* * *

די וואַסער-פראַגע, וואָס האָט לעצטענס שטאַרק אויפגערודערט די ירושלים'ער בעפעלקערונג, וועט אין גיכען — דאַכט זיך — גינסטיג ערלעדיגט ווערען. די שטאָט-פערוואַלטונג האָט אָפגעשלאָסען אַן אָפּמאַך מיט'ן בעזיצער פון וואַדי-אַלקעלט (נחל כרית) אויף צו נעמען פון דאָרט 170 טויזענד גאַלאָן וואַסער אַ טאָג, אַזוי אַז עס וועט סטייען וואַסער נישט נאָר צום טרינקען און וואַשען, נאָר מען וועט אויך קענען ווידער אויפנעהמען די בוי-אַרבייט, וואָס איז איינגעשטעלט געוואָרען צוליעב דעם וואַסער מאַנגעל. אויסער דעם האָט זיך אָנגעהויבען די ערשטע פאַרבערייטונג-אַרבייט כדי צו פערווירקליכען דעם פּלאַן פון ברענגען וואַסער קיין ירושלים פונ'ם ירדן. דער דאָזיגער פּלאַן וועט ערלעדיגען די וואַסער-פראַגע אויף תמיד.

איש ירושלים

בעקאַנטמאַכונג.

די בעוואוסטע און רענאָמירטע

קאָנקורענץ-פּערפומעריע

י. דרוקער

5 זאַוואַדזקאַ 5

טעל. 175-92

מאַכט בעקאַנט איהרע געעהרטע קונדשאַפט, אַז פון 1-טען אויגוסט ה. י. זענען די פּרייזען אויף אַלעראַרט קאָסמעטיק ווייטער רעדוצירט געוואָרען

עמפּפעהלט דעם רייכסטען אויסוואַהל פון די נייעסטע פּאַריזער פּערפומען, די פיינסטע פודערן, טואַלעט-זייפען א. אַ. וו.

בעמערקונג: ענגראָסיסטען בעקומען ספּעציעלען ראַבאַט!!!

אויטאָגענישע שווייסונגען
מעטאַל-בעאַרבייטונגען
שלאָסעריי-אַרבייטען
מאַשינען-טיילען
יהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź
קאָנסטאַנטינער 11/13

געדולד

דערצעהלונג פון גראַציאַ דעלעדאַ

ס'איז געווען אָקטאָבער.

אויף דער רויטליכער וואַנד פון דעם אַלטען וויינגאָרטען איז געזעסען דער סטודענט ליקסיאַ, וואָס איז אַהיימגעקומען צוגאַסט. אַלץ איז געווען גרוי—דער הימעל, די געוויקסען, דער באַרג-אַרויף און באַרג-אַראָפּ. ער, ליקסיאַ אַליין איז געווען פערשלאָגען, האָט געטראַכט, אַז בשעת די גאַנצע וועלט בעוועגט זיך, שטעהט נישט אויף קיין אָרט, שלאָפט דער אינזעל סאַרדיניאַ, שטאַרבט אָפּ. און אַלץ וואָס לעבט נאָך, גוסס'ט אויך, ווי דער וויינגאָרטען, וואו די ביימער זענען ווערעמדיג, טרוקענען איין. נאָך אַ יאָהר און פונ'ם גאָרטען וועלען מעהר נישט בלייבען חוץ די ווענד. ער, ליקסיאַ, וועט דעם וויינגאָרטען נישט איבערפלאַנצען, ווייל ער ווייסט גאָרנישט וועגען וויינגערטנער און עס געהט איהם נישט אָן. ווער איז אָבער דער אַלטיטשקער, וואָס שטעהט אונטער איהם אויף יענער זייט וואַנד און רייסט ריטלעך? אַ, ס'איז דאָך פּאַסקאַל. דער בעזים-מאַכער האָט זיך צעהוסט, דערנאָך זיך צערעדט. וואָס רעדט ער, דער אַלטיטשקער? ליקסיאַ האָט זיך איינגעהערט ווי דער אַלטער בעזים-הענדלער רעדט עמיצען אויס:

— מאַריאַ אַניקאַ, פאַרוואָס האָסטו מיך נישט געפאָלגט? האָסטו נישט געוואוסט, אַז ער איז רייך אַז ער וועט דיך בלויז אויסנוצען? שווייג! וואו איז דער טייסטער? גאָלדען לעמעלע, מאַטער מיך נישט אַזוי...

— פעטער פּאַסקאַל! — האָט דער סטודענט אַ רוף געטאָן.

דער אַלטער. וואָס איז געשטאַנען איינגעבויגען איבער אַ צווייג, זי געוואָלט אָבשניידען מיט אַ קליינעם סערפּ, האָט זי ווי פון שלאָף אַ ריס געטאָן און צוגעלייגט די האַנד צו די איינגעפאַלענע אויגען:

— ווער ביזטו, א נשמה פון גן-עדן?

— דערקענסט מיך נישט? כ'קום פון גיהנום.

— אַ, ביזט אַמאָל נישט ברטאָר ליקסיאַ'ס אַ זוהן? געלויבט איז גאָט. שוואַך אויף די אויגען כ'האָב געמיינט איבער דער וואַנד הויבט זיך אַ וואָלקען. זיך קלויב ריטלעך פאַר בעזימער. און דו ביזט שוין טאַקע אַ דאָקטאָר? — האָט דער אַלטער אַרויסגעזאָגט די לעצטע ווערטער מיט דרך-ארץ.

— נאָך נישט, און וואָס טוסטו מיט די בעזימער?

דער זקן האָט געקרעכצט, געהוסט און געענטפערט מיט אַ מינע, ווי עס וואָלט איהם וועה געטאָן יעדעס וואָרט:

— מיט די בעזימער געה איך קיין נואָראָ, וואו כ'פערקויף זיי.

— יעדען טאָג?

— נישטאָ די אַמאָליגע כוחות, ווען כ'פלעג זיך יעדען טאָג לאָזען אין שטאָדט אריין... נישט היינט...

— ווי אַלט ביזטו, פעטער פּאַסקאַל?

— אַכציג — ניין, באַלד, ווי אַלט בין איך? מעהר, מעהר...

— ניין און אַכציג?

— יאָ, ס'פעלט מיר איין יאָהר צו ניינציג.

— ווי לאַנג מאַכסטו בעזימער?

— פון קליינערהייט אָן. די כוחות געהען אָבער אויס. דער הוסט מאַטערט מיך. זעהסט, דאָ, צווישען האַלז און דער ברוסט, זיצט אַ זעג און זעגט אָהן אַן אויפהער. כ'האָב נאָך דיין טאַטע'ן געקענט. ער האָט אַ סך גוטס געטאָן — אוי — דער הוסט...

— פאַרוואָס נעהמסטו עפּעס נישט צום הוסט, פעטער פּאַסקאַל?

— וואָס זאָל איך נעהמען? שוין אַלץ אויסגעפּרובירט — געקאָכטען לאַקריץ, הייסען פלאַקס, קאַנדעלצוקער—אַלץ אויסגעפּרובירט... כ'ווייס וואָס דאָס איז — ס'איז דער טויט... — דער טויט רוקט זיך אָן...

— מיט וועמען וואוינסטו? — האָט דער סטודענט געפרעגט — און ווי לאַנג מאַכסטו שוין בעזימער?

— כ'האָב דיר שוין געזאָגט, אַז יאָהרען, לאַנגע יאָהרען... צו צעהן יאָהר בין געגאַנגען קיין נואָראָ פערקויפען בעזימער. מיין פאָטער איז נאָך געווען אַ בעזים-מאַכער, מיין זוהן איז אויך א בעזים-מאַכער. מיין זוהן האָט דערעסען צו געהן צופוס, האָט ער איינמאָל זיך אַרויפגעכאַפּט אויף אַ פערד, וואָס האָט זיך געפּאַשעט אויפ'ן פעלד און אַוועקגעפּאַטשט דערמיט. מען האָט איהם געכאַפּט, געבונדען און אַריינגעפּאַקט אין אַ תפיסה.

דער אַלטער האָט זיך צעהוסט. די אויגען זענען איהם געקראָכען פון קאָפּ און די באָרד בעשפּריצט מיט בלוטיגע שטיקלעך לייכעץ. אַז דער הוסט האָט נאָכגעלאָזט, האָט ער זיך ווידער צערעדט. בשעת זיין רעדען האָט ער זיך אויסגעגלייכט געשטאַנען האַרט לעבען דער וואַנד מיט דעם סערפּ אין דער האַנד, ווי דער מלאך-המות.

— יאָ, מיין זוהן איז שוין מעהר נישט אַרויס פון תפיסה. ער איז דאָרט געשטאָרבען און איבערגעלאָזט צוויי קינדער.

— וואָס, ער איז געווען פערהייראַט?

— ער איז געווען אַן אַלמן. יאָ, 2 קינדער — א יונגעל און אַ מיידעל. דאָס יונגעל איז אַוועק מיט אַ שלאָסער, וואָס געהט איבער די דערפער, און איך האָב איהם מעהר נישט געזעהען. דאָס מיידעל, מאַריאַ אַניקאַ, איז אַוועק דיענען צום שטאָדט-טאַטע. קענסט איהם אודאי, כ'מיין מאַרקו ווירדיס'ן. קענסט איהם, דעם עושר? דעם אָנגעשטאָפּטען גביר?

— אוודאי קען איך איהם, ער איז מיין פעטער. וואָס איז דען?

— האָב געדולד. דאָס מיידעל — אַ פּאַלמע-ביימעל, כ'האָב זיך געשפּיגעלט אין איהר. זי איז אָבער אַוועק אויף שלעכטע וועגען, האָט געהאַט מיט'ן באַלעבאָס אַ קינד. זי האָט דען נישט געוואוסט, אַז מאַרקו ווירדיס איז נישט איהר גלייכען? ער איז אַ רייכער מאַן און זי — אַן אָרים דינסט-מיידעל. ער וועט מיט איהר קיינמאָל נישט חתונה האָבען? האָב געדולד! איך האָב איהר שוין לאַנג מוחל געווען, הלואי זאָל איהר גאָט מוחל זיין!

— מיר דאַכט זיך, אַז כ'האָב וועגען איהר געהערט. וואו איז זי איצט? זי איז דאַכט זיך געשטאָרבען, איז זי?

— זי איז געשטאָרבען.

— און דאָס קינד?

— דאָס קינד, אַ יונגעל, איז מיט מיר. א טייוועל, א יונגעל, וויל גאָרנישט טאָן, וויל נישט אַרויסהעלפען, אַ ווילדע חיה! מען דאַרף האָבען געדולד. די איינציגע זאָרג מיינע—וואָס וועט ווערען פונ'ם יונגעל? נו טאַקע, קיין טאַטע, קיין מאַמע, איך וועל אויך נישט זיין—וואָס דעמאָלט?

— פעטער פּאַסקאַל—האָט דער סטודענט געוואָלט טרייסטען דעם אַלטיטשקען, — זאָרג נישט. די וועלט געהט צום בעסערען, אויף יענער זייט ים האַלט עס שוין דערביי, אַז אַלע זאָלען ווערען גלייך, אַלע מענשען. אין אַ 20, 30 יאָהר אַרום וועלען מעהר נישט זיין רייכע און אָרימע. אַלע מענשען וועלען אַרבייטען און אַלע וועלען זיך לעבען בעקוועם. אַפילו דאָ, אין סאַרדיניע, וועלען מענשען זיך אויך מעהר נישט טיילען אויף רייכע און אָרימע. זאָרג נישט וועגען דיין אייניקעל, אַז ער וועט אַלט ווערען, וועט ער זיך נישט דאַרפען שלעפּען אין אַזאַ וויסטעניש, וואו א מענש קען אויסגעהן פון די כוחות, אַז קראָען זאָלען איהם צופּליקען.

דער זקן האָט זיך איינגעהערט, פון טרויער געוויגט מיט'ן קאָפּ און זיך צעהוסט.

— האָב געדולד, — פעטער פּאַסקאַל, — האָט ליסקיאַ אַן'אויפגעהייטערטער גערעדט ווי אַ נביא. ס'קומען בעסערע צייטען. אויך ביי אונז, אין סאַרדיניע. אויס אָרימע לייט, אויס גנבים און מערדער, אויס קנאה און שנאה. קיינע אויסוואורפען, ווי מיין פעטער ווירדיס, קיינע תפיסות און אַפילו קינדער וועלען בעסער ווערען, נישט מאַטערען קיין אַלטע לייט. אַפילו דאָ, אין אַזאַ וויסטעניש, וואו בעזימער וואַקסען, וועלען וויינגערטנער בליהען, וועלען סעדער — — —

— געדולד, געדולד, — האָט דער בעזים-הענדלער איבערגעריסען, נישט געכאַפּט וואָס דער סטודענט רעדט, — דו מיינסט, אַז די וויינגערטנער, די סעדער וועלען געהערען צו די רייכע. די אָרימע לייט וועלען קיינמאָל גאָרנישט האָבען, אַפילו קיין בעזימער! טייערער מיינע...

ער האָט ווידער אָנגעהויבען צו הוסטען.

פון פערצווייפלונג האָט דער סטודענט צענומען די הענד, איז געבליבען זיצען אויף דער רויטליכער וואַנד, געגען הימעל.

— רעדט, אַז מען פערשטעהט נישט: מאַך איבער א וועלט, אַז מען וויל נישט! אַז זיי זענען, דאכט זיך, קיין מענשען נישט! — האָט דער סטודענט אויסגעשריגען.

— וועסט אפשר אַזוי גוט זיין און מיר עפּעס שענקען, א קליניגקייט? — האָט דער בעזים-הענדלער זיך א ציה געטאָן צום סטודענט.

ליקסיאַ, וואָס האָט נישט געגלויבט אין פילאַנטראָפּיע, געהאַט פּרינציפּען, האָט נישט געוואָלט געבען קיין נדבה. דער אַלטיטשקער האָט איהם אָבגעמאָסטען מיט ביטול און פון נקמה ביי זיך געטראַכט:

— דער יונג איז משוגע.

פרויען זענען ביי איהם א גרויס פערגע־ניגען און א גרעסערער אומגליק

הערשער פון עבר הירדן זאגט, אז אייראפעאישע מענער פערשטעהען נישט ווי צו בעגעהן זיך מיט פרויען

דער הערשער פון עבר הירדן, עמיר אבדולא, איז נאך גאר א יונגער מענש, אבער עס זעהט אויס אז ער האט שוין גענוג צייט געהאט אויף צו שטודירען אייראפא אזוי, אז ער זאגט פראנק און פריי ארויס זיין מיינונג וועגען איהר און — וואס באמעהר חידוש איז — מען דארף זיך מיט זיין מיינונג רעכענען, ווייל ער רעדט נישט פון פוסטען פאס ארויס און האט פיינד ארויסצוזאגען מיינונגען גלאט אין דער וועלט אריין.

ער האט נישט קיין געהויבענע מיינונג וועגען די אייראפעאישע מענער און פרויען, ווען די רייד איז מכוח אונזער מאר־אל און אונזער חתונה איב־סטיטוציע.

„צי קענט איהר מיר איינרעדען" — האט ער געפרעגט אן ענגלישע דאמע, וואס האט איהם אינטערוויואירט, — „אז די אייראפעאישע פרויען גלויבען טאקע אין דער אמת'ן, אז דער מאן איז נאר פערליבט אין זיי און קוקט נישט אויף קיין פרעמדע פרויען"?

מיט דער דאזיגער פראגע האט ער געוואלט צעספערען דער שרייבערין, וועלכע האט געוואלט ביי איהם דערגעהן זיין מיינונג וועגען אונזער מאראל און הייראט־מנהגים.

דער הערשער פון עבר־הירדן געהט מיט'ן גאנג, אז די מאראל אין זיין לאנד איז די שענ־סטע און די בעקוועמסטע. לויט די ביכער, וואס ער האט געלייענט פון אייראפעאישע שרייבער און לויט די געשיכטעס, וואס ער האט זיך אנגעהערט, ווייסט ער, אז די פרוי אין אייראפא איז בכלל נישט אזוי זיכער, אז איהר מאן איז איהר טריי. זי ווייס, אז איהר מאן זינדיגט־אונטער מיט אנדערע פרויען נישט מעהר, די פרויען מאכען זיך נישט וויסענ־דיג, וואס עס טוט זיך הינטער זייער רוקען, פונקט ווי דער מאן מאכט זיך תמ'עוואטע וועגען די מעשים פון זיין פרוי, וואס זי טוט אפ בעהאלטענערהייט.

ביידע אבער, דער מערב אייראפעאישער מאן און זיין פרוי, ווייסען, אז קיינער פון זיי היט נישט אפ דאס געזעץ פון טריישאפט, עהרליך און פרום. זיי נארען זיך נאר, אז זיי היטען דאס. זעהר א קליינער פראצענט איז אפשר גוט און פרום, אבער די גרויסע מעהרהייט — מיינט ער — וואלט גע־ווען א סך גליקליכער, ווען אייראפא נעהמט אן דאס הייראט־געזעץ, ווי עס עקזיסטירט אין זיין לאנד; יעדער מאן מעג האבען אזוי פיל פרויען, וויפיל ער קען שפייזען, אדער וויפיל עס גלוסט זיך איהם.

„און פערגעסט נישט" — האט ער צוגעגעבען דער דערמאהנטער שרייבערין — „אז אויך ביי אונז קען א מאן נאר דערמאלט נעהמען נאך א ווייב, ווען די ערשטע גיט איהם דערויף א דערלויבע־נישט, אהן איהר הסכמה קען ער קיין צווייטע פרוי נישט אריינברענגען אין שטוב אריין. מיינט דאך דאס, אז אונזערע פרויען אליין ווייסען, אז דער מאן איז בטבע סיי־ווי א פאליגאמיסט (א פאר־ליבאמיסט, אין איינער, וועלכער לעבט מיט עט־ליכע פרויען, און א מאנאגאמיסט איז דער, וועלכער האט בלויז איין פרוי), און עס לוינט זיך איהר נישט ענטקעגענצושטעלען זיך דער נאטור פונ'ם מאן".

ווען די שרייבערין האט איהם דערנאך גע־פרעגט זיין אייגענע, פריוואטע מיינונג וועגען פרויען, בכלל, האט ער זיך פערטראכט א רגע און דערנאך געענטפערט: „פאר מיר גופא איז די פרוי דאס גרעסטע גליק אין לעבען און דאס גרעסטע אומגליק. די פרוי איז פאר מיר דער גרעסטער פערגעניגען און די גרעסטע צרה".

וועגען דער מאדערניסטישער טענדענץ פון דער פרוי אינ'ם מזרח, האט עמיר אבדולא גע־רעדט מיט פערדרוס: „די פרוי איז בעשאפען גע־ווארען צו זיין א מוטער און א ווייב. אזוי גיך ווי זי גיט זיך אויף די היים און הויבט אן איך זיבען האבען ארבייט, אדער אלגעמיינע בילדונג, לוקסוס, דעקאלטירטע מלבושים א. ד. גל. הויבט זי אן צו פערלירען דעם באדען פון אונטער איהרע פיס".

און אויסגעפיהרט האט ער: „כל זמן איך וועל זיין הערשער, וועלען די פרויען אין מיין לאנד נישט אראפוארפען די שלייער פון זייערע געזיכטער. מיר האלטען, אז די פרוי דארף מיט איהר שענ־קייט נאר אמוזירען דעם אייגענעם מאן, טאמער אבער שטעלט זיך אויף איהר געזיכט אפ א פאר אויגען פון א פרעמדען מאן, ווערט די פרוי פער־שוועכט. איהרע גאמע נאהענטסטע קרובים און איהר מאן זענען די איינציגע, און דארפען בלייבען די איינציגע, וואס זאלען מעגען זעהן דאס גע־זיכט פון דער פרוי אהן איהר שלייער".

עמיר אבדולא, וועלכער ווערט פערעכענט פאר א גרויסען יחסן, ווייל זיין פאטער איז גע־ווען א הערשער און זיינע צוויי ברידער זענען איצט הערשער אין אראבישע לענדער, האלט דערום, אז טערקיי האט נישט אויפגעטון קיין גרויסע חכמה מיט דעם, וואס מען האט דארטען די פרוי געמאכט איינגאנצען פריי און איהר דערלויבט צו געהן אויף די וועגען פון די מערב־אייראפעאישע פרויען — „דאס איז געווען אן איבערגעאיילטער שריט".

נאר די צייט איז דאך פארט אציגד אנדערש ווי מיט א הונדערט יאהר צוריק, האט דער הער־שער פון ווזעם עבר־הירדן אראפגענומען די האנד פון הארצען און איינגעפיהרט שולעס פאר פרויען. ביז איצט האט קיין פרוי נישט געלערענט אין קיין שול אין יענע געגענטען.

ער האט אויך איינגעפיהרט שולעס, וואו מען לערענט פרויען גרויסע ארבייטען און דער עיקר הויז־ארבייט. דאס, זאגט ער, האט ער געמוזט איינ־פיהרען, כדי די פרויען אין זיין לאנד זאלען קענען זיין בעסערע באלעבאסטעס און מעהר צופרידענ־שטעלען זייערע מענער.

ווען ער האט זיך דערוואוסט, אז די שרייבערין וואס אינטערוויואירט איהם, איז אנגעקומען אין זיין לאנד אריין אליין, אהן א מאן־בעגלייטער, האט ער זיך גע'חידוש'ט אויף איהר גרויסען מוט און בראווקייט. די שרייבערין האט איהם דערנאך דערצעהלט, וואס זי איז זיך אויסגעשטאנען אויף איהר וועג: זי איז דורכגעפאהרען די געגענט, וואו עס האלטען זיך אויף די באנדיטען אין דרוזע; אז זי איז קיין ירושלים אנגעקומען מיט א גע־פאנצערטע אויטאמאביל, און, אז זי האט דורכ־געקרייצט דעם מדבר איינע אליין. כשש מען האט איהר געווארענט. אז דאס איז א גרויסע געפאהר, האט זי זיך פונדעסטוועגען איינגעשטעלט און נישט אויפגעגעבען איהר רייזע.

עמיר אבדולא האט זי אויסגעהערט מיט בע־וואונדערונג און דערנאך אין דער שטיל געזאגט: „די פרויען פון מיין לאנד וועלען אזעלכע געוואג־טע רייזעס נישט מאכען, און מען דארף נישט מאכען אזעלכע רייזעס! די פרוי אין מיין לאנד לערענט איצט די געשיכטע פון איהר פאלק, לערענט זיך ווי אזוי צו זיין א גוטע מאמע און א גוטע פרוי צו איהר מאן. זאל זי נישט מאכען קיין ווילדע און געוואגטע רייזעס. מען וועט זיך בעגעהן אהן דעם! זיי וועלען די וועלט שוין נישט איבערמאכען, טאמער מוז די וועלט פארט איבערגעמאכט ווערען, זאלען דאס טון די מענער! די פרויען וועלען דעמאלט זיצען אין דער היים און אפהיטען די ווירטשאפט און די קינדערלעך".

די פרוי פון מערב איז ביים הערשער פונ'ם עבר הירדן נישט מעהר ווי „די פרוי מיט דעם ווייסען פנים", א פוסטע כלי, וואס קען נישט אין זיבען האבען קיין וויכטיגע אונטערנעהמונג, און קען אפילו נישט זיין קיין אויפריכטיג ווייב צום מאן און קיין איבערגעגעבענע מוטער צו איהרע קינדער.

א ראדיא־אפאראט, וואס קאן געהאלטען ווערען אין קעשענע.

מאכען פוס־שפאצירען העלפט צום געזונד

פון ד"ר ש. ווין

דאס אפטע שפאצירען צופוס איז ביי די שטאט מענשען לעצטענס זעהר פערנאכלעסיגט געווארען, און דאס איז ווירקליך א שאד, ארויסגעהענדיג פונ'ם געזונד־שטאנדפונקט. קיין שום אנדערע אי־בונגס־פארם ברענגט נישט אזוי פיל נוצען, ווי דאס שפאצירען אויף דער פרייער לופט. כמעט יעדער מוסקול און דעם קערפער געווינט דערפון; די לונגען קומען אין פולער בעוועגונג און די פרישע לופט און זון־שיין גיבען א ביישם כוח, וואס מען קאן נישט קריגען דורך אנדערע איבונגען.

פאקטיש וואלט יעדער מענש געדארפט געהן צופוס צום מינדסטען צוויי מייל יעדען טאג. און מען קאן דאס זעהר לייכט אויספיהרען, ווען מען זאל נאר אויספלאנירען ווי אזוי צו קומען יעדען טאג צו און פון דער ארבייט.

אבער, א חוץ דעם טעגליכען צופוס־גאנג, מוז יעדער זעהן דערצו, אז אין סוף־וואך זאל ער מאכען א לאנגען שפאציר צופוס, עס זענען דא גענוג געלעגענהייטען פאר יעהען איינעם ארויס־צולאזען זיך און א שפאציר צו די גרויסע פאר־קען אדער גלאט אויפ'ן לאנד. כדי דער קערפער זאל קריגען א גוטע איבונג און די לונגען — גע־נוג פרישע לופט.

דאס שפאצירען מוז אבער דורכגעפיהרט ווער־רען אויף א געהעריגען אופן, אויב מען וויל דערפון ציהען געהעריגע נוצען. אז איהר געהט מוזט איהר האלטען אייער קאפ גלייך, די אקסלען אהינטערצו, די ארעמס אין שוואונג־בעוועגונג און אטעמען זאלט איהר מיט דער נאז. די שפאן זא־לען זיין רעגעלמעסיג און בעמיהט זיך נישט צו מאכען א שנעלקייט־רעקארד. א לאנגזאמער גע־מיטליכער שפאציר ברענגט די בעסטע רעזול־טאטען.

שפאצירען צופוס איבער'ן לאנד האט א סך מעלות אקעגען דאס פאהרען. דער פוס־געהער האט א געלעגענהייט צו שטודירען די נאטור; ער איז נישט געצוואונגען צו יאגען זיך פון איין שטאט צו דער אנדערער, נאר ער קאן זיך געמיטליך שפאצי־רען איבער א וואלד, ביי די ברעגען פון א טייך, אדער זיך אפרוהען אונטער א שאטען פון א בוים.

אויב אייער ווייטער שפאציר ברענגט אייך אין אן אומבעקאנטען געגענד, זאלט איהר זיין פאר־זיכטיג וועגען וואסער. טרינקט נישט פון יעדען קוואל, וואס איהר בעגעגענט, און איהר זאלט דורכ־אויס נישט טרינקען פון קיין טייכעל. עס איז בע־סער איהר זאלט ווארטען ביז איהר וועט געפינען א וואוינונג. כדי צו לעשען אייער דורשט. ווען נישט, מוזט איהר זעהן, אז דער קוואל, פון וועלכען איהר טרינקט זאל זיין פון ריינעם, קלארען וואסער.

אן ערפאהרענער פוס־געהער וועט אלעמאל מיט זיך מיטנעהמען א זאפאס שפייז און מילך אדער אן אנדער געטראנק אין א טערמאס־פלאש. אויב איהר קאנט געפינען פאסטעריזירטע מילך, טרינקט גראס מעהר דערפון. אויב אבער נישט, מעגט איהר זיך בעגעהן אהן מילך.

אן אנדער זאך, וואס מען דארף אין זינען האבען אין פאל פון געהן א ווייטען וועג איז וואס פארא שיך, וואס מען טראגט געוועהנליך אין שטאט פאסען נישט פאר דעם צוועק. איהר מוזט זיך בעזארגען מיט א פאר ברייט־שפיציגע שיך, מיט נידעריגע קנאפעל און אזעלכע וואס זאלען פולשטענדיג פאסען. א סך מענשען האבען געהאט צו ליידען גרויסע שמערצען און אומבעקוועמליכ־קייטען, ווייל זיי האבען פערנאכלעסיגט אנצוטון פאסענדיגע שיך פאר'ן לאנגען שפאציר.

Dr. med. H. LUBICZ

ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7, טעל. 32-141

צוריקגעקעהרט.

נעמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אווענד. זונטאג פון 9–11 מיטאג. 4698

ד"ר י. מ. מולער

סטראטאספערע

(דאס נייע ווארט אין אונזער לעקסיקאן)

פראפ. פיקאר האט אין אונזער טאג־טעגלי־כען לעקסיקאן אריינגעבראכט א נייעם ווארט — סטראטאספערע.

פיקארס נסיעות אין די הימלען זענען גע־ווען פערבונדען מיט'ן דאזיגען נייעם ווארט. פראפ. פיקאר האט צוזאמען מיט זיין אייגענעם נאמען גלייכצייטיג פאפולער געמאכט דעם פיזיקאלישען בעגריף—סטראטאספערע. דער דאזיגער נאמען ליגט היינט ביי אונז אלעמען אויף די ליפען. מיר דער־מאהנען איהם — ווער מיט סטאאישער קאלט־בלוטיגקייט און ווער מיט התלהבות, בעגייסטערונג.

סטראטאספערע — וואס איז דאס אזוינס פאר א ווארט? — וואס איז דאס אזוינס פאר א בע־גריף? — וואו ליגט ער פערשטעקט, אט דער דא־זיגער פענאמען פון דער נאטור?

א דבר ידוע: דער ערד־קוגעל שווימט אין א שיכט לופט, וואס האט אויפ'ן וויסענשאפטליכען לשון בעקומען דעם נאמען אטמאספערע.

— ווי דיק איז דער שיכט לופט, וואס רינגעלט ארום דעם ערד־קוגעל? אין די אמאליגע צייטען האט אזא אפיקורסישע פראגע בכלל זיך נישט געקאנט שטעלען. די לופט, די אטמאספערע האט אנגעפילט דעם גאנצען פוסטען חלל.

אין פערלויף פון יאהרען האט דער מענש זיך אנגעהויבען בעטראכטען, אנאליזירען, דענקען.....

דער אבסערוואטארישער חוש, האט אונז געגעבען צו פערשטעהן, אז נישט אומעטום איז די לופט איינע און די זעלבע, אז נישט אומעטום פערמאגט זי די זעלביגע קראפט, העפטיגקייט, וואג פייכט־קייט....

דער פיזישער, כעמישער און ביאלאגישער צו־שטאנד פון דער אטמאספערע איז אפהענגיג פון א רייהע פאקטארען, און ראשית כל פון די פאקטארען ארט און צייט.

אין די פערשידענע שעה'ן פון מעת־לעת אין די פערשידענע טעג פון חודש. אין די פער־שידענע סעזאנען פון יאהר. בעקומט די לופט א פערשידענע מראה — און איהר סטרוקטור קומען פאר פונדאמענטאלע שינויים.

א וויסענשאפטליכער אנאליז פון א שיכט לופט איז ענג פערבונדען מיט די פאקטארען ארט און צייט. א באנאלער מעטעאראלאגישער כלל, וואס האט בעוויזען אריינצודרינגען טיף אין די ברייטע פאלקס־קרייזען; וואס העכער דער ארט, אלץ שי־טערער די לופט! וואס העכער מיר הויבען זיך אויף פון דער ערד, אלץ נידעריגער איז דער לופט־דרוק! די אונטערשטע שיכטען לופט, וועלכע טראַ־גען אויף זיך די גאנצע לופט־משא, זענען א סך שווערער פאר די אויבערשטע לופט־שיכטען.

וואס העכער דער ארט, — אלץ נידעריגער די טעמפעראטור. אויף א הויכען בארג איז, ביי די זעל־ביגע מעטעאראלאגישע בעדינגונגען תמיד קעל־טער ווי אין א טיפען טאל. די שפיצען פון הויכע בערג זענען תמיד, אפילו אין רעכטען זומער, בעדעקט מיט א היטעל אייז און אייביגען שניי.

עס איז אנגענומען בדרך כלל, אז מיט יעדע 215 מעטער די הויך ווערט די טעמפעראטור ניי־דעריגער אויף איין גראד. מיט יעדע 215 מעטער ווערט די טעמפעראטור אלץ קעלטער אויף איין גראד. דער דאזיגער פראצעס האלט אן ביז א בע־שטימטער צייט, ביז א מאמענט, ווען מען פאלט אריין אין א געגענד, וואו די טעמפעראטור ענדערט זיך מעהר נישט מיט דער הויך. קומט מען אריין אין דעם דאזיגען געגענד, בלייבט די טעמפעראַ־טור שטעהען אויפ'ן זעלביגען ארט, — איהר קענט זיך אויפהויבען נאך אויף הונדערטער און טויזענדע־מיילען, אבער די טעמפעראטור ענדערט זיך אויף א האר נישט. אט דער דאזיגער געגענד טראגט עס דעם נאמען סטראטאספערע. די לופט, וואס רינגעלט ארום דעם ערד־קוגעל און וועלכע פערמאגט א פערשידענע טעמפעראטור ביי פערשידענע הויכען האט בעקומען דעם נאמען אטמאספערע.

די לופט פון דער טראפאספערע איז מסוגל אריינצושלינגען א טייל ליכטיגקייט, וואס שניידט איהר דורך אין איין ריכטונג, ווייל די גאזמאלע־קולן (מאלעקול — די קלענסטע טייל פון מאטער־יע, וואס עס עקזיסטירען אין א פרייען צושטאנד) ברעכען איבער די ליכטיגקייט אין פערשידענע ריכ־טונגען. דער דאזיגער פראצעס שפילט זיך הויפט־זעכליך אפ מיט די פארבען פון זון־ספעקטער, וועלכע בעשטעהען פון די קורצעסטע וועלען.

דער זון־ספעקטער נעהמט ארום די 7 הויפט־פארבען: וויאלעט, אינדיגא, בלאה, גרין, געל, אר־ראנזש און רויט. די וויאלעט־שטראהלען זענען די סאמע קורצעסטע און בכן ווערען זיי אויך אין דער ערשטער רייהע איבערגעבראכען דורך די גאז־מאלעקולן, די לופט פון דער טראפאספערע שלינגט אין זיך אריין א טייל זון־ליכטיגקייט פון דער זון־ליכטיגקייט אונטער דער פארם פון וויאלעט־שטראהלען. די ליכטיגקייט פון דער זון נעהמט אן א וויאלעט־בלאהען פארב. דערמיט דערקלערט זיך אויך דער פאקט, וואס דער הימעל בעקומט אין אונזערע אויגען א בלאהען פארב, אויב די אונטער־שטע לופט־שיכטען זענען אנגעפיהלט מיט שטויב, אדער פייכטקייט, דעמאלט האט די זון־ליכטיג־קייט א טענדענץ אריבער־צוגעהן צום צווייטען ברעג פון זון־ספעקטער — די זון־ליכטיגקייט בעקומט אין אונזערע אויגען א געל־רויטע פארב.

פראפ. פיקאר האט בעת זיינע הימעל־נסיעות געהאט די מעגליכקייט צו בעאבאכטען די דאזיגע דערשיינונגען. פיקאר האט דעם הימעל געזעהן אין פערשידענע פארבען אין משך פון זיין רייזע.

ווי דיק איז די סטראטאספערע? אדער מיט אנדערע ווערטער: אויף וואס פאר א הויך געפינט זיך די סטראטאספערע?

די ווייטקייט פון דער סטראטאספערע פון דעם ערד־קוגעל איז אפהענגיג פון ארט. ביים עקוואַ־טאר געפינט זיך די סטראטאספערע ווייטער פון דער ערד; ביי די פאליוסען — א סך נעהנטער.

פראפ. פיקאר פלאנעוועט איצטער צו מאכען א דריטע נסיעה אין הימעל. ווי די אויסלענדישע טע־לעגראפען־אגענטורען גיבען איבער, זאל די דריטע רייזע פארקומען אין קאנאדע, נישט ווייט פון צפון־פאל. דאס וועט פיקאר'ן געבען די מעגליכקייט צו דערגרייכען די סטראטאספערע אויפ'ן סאמע קור־צעסטען וועג.

שטרייק פֿון שטאָטישע אַנגעשטעלטע אין וואַרשע

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט) פֿרייטאָג איז אויסגעבראָכן דער שטרייק פֿון די בעאַמטע אין די שטאָטישע אינסטיטוציעס.

אַלע בעאַמטע און אַנגעשטעלטע זענען ווי יעדען טאָג, געקומען אין די ביוראָען. זיי זענען אָבער צו דער אַרבייט נישט צוגעטרעטען. די בעאַמטע און אַנגעשטעלטע האָבען זיך אַרומגע-דרייט איבער די מאַגיסטראַט-לאָקאַלען און געפֿירט צווישען זיך לעבהאַפֿטע געשפּרעכען.

אַנ'אויסנאַהם זענען נאָר געווען די מאַגיסטראַט-אָפּטיילונגען, וואו עס ווערט אָנגענומען געלד פֿאַר שטייערן און אַנדערע איינצאָהלונגען. די דאָזיגע אָפּטיילונגען זענען געווען פֿעסיג. אויך די סעקוועסטראַטאָרען זענען אַרויס אין שטאָט איינמאָנען שטייערן.

דער שטרייק איז אויך פֿאָרגעקומען אין די שטאָטישע שפּיטאָלען. עס זענען בלויז אָוועקגע-שטעלט געוואָרען דיזשורען, וועלכע האָבען אויס-געפֿיהרט די נויטיגע פֿונקציעס.

דער פּרעזידענט סלאָמינסקי האָט אויפגענו-מען פֿאָרשטעהער פֿון דער פּרעסע און דערקלערט, אַז ער האָט געמאָלדען דאָנערשטאָג אין אָוונד די אַנגעשטעלטע, אַז געלד אין קאַסע איז שוין דאָ און פֿון 9 פֿריה וועט מען קאָנען צאָהלען. זיי האָבען אָבער זיך נישט געשטעלט צו דער אַרבייט, זיי טראָגען דעריבער די אחריות פֿאַר'ן שטרייקען.

דער שטאָט-פּרעזידענט סלאָמינסקי האָט אין דער פֿרי געלאָזט אויפהענגען אויף די ווענד פֿון מאַגי-סטראַט אַ מעלדונג צו די אַנגעשטעלטע, אין וועלכער ער האָט געדראָהט מיט בעזייטיגען אַלע אַנגע-שטעלטע, וואָס וועלען זיך נישט שטעלען צו דער אַרבייט און אויך צוליב דעם, וואָס די אַנגעשטעל-טע האָבען נישט קיין פֿערשטענדיש פֿאַר דער שווערער פֿינאַנץ-לאַגע פֿון מאַגיסטראַט, צו טרעטען צו אַ ווייט-גייענדיגער רעדוקציע פֿון אַנגעשטעלטע.

דער שטרייק-קאָמיטעט האָט דערקלעהרט, אַז אין דער קאַסע פֿון מאַגיסטראַט איז צוגעגרייט געוואָרען נאָר אַ קליינע סומע געלד, וואָס קאָן גענוג זיין אויסצוצאָהלען נאָר אַ טייל פֿון שכירות-חוב. כדי עס זאָל אָפּגעצאָהלט ווערען ביז אַ העלפֿט סעפּטעמבער איז נויטיג אַ סומע פֿון דריי מיליאָן גילדען.

די דראָהונג פֿון שטאָט-פּרעזידענט האָט קיין איינפֿלוס אויף די אַנגעשטעלטע נישט געהאַט. אין משך פֿון פֿרייטאָג האָבען געשטרייקט איבער 10000 שטאָטישע אַנגעשטעלטע.

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט) שבת אין צווייטען טאָג פֿון שטרייק, זענען די שטאָטישע אַנגעשטעלטע ווייטער נישט צוגעטרעטען צו דער אַרבייט.

מיט'ן שטרייק האָט זיך פֿעראינטערעסירט דאָס אינערן-מיניסטעריום און דער רעגירונגס-קאָמיסאַר.

די פּראָפֿעסיאָנעלע פֿעראיינען האָבען בע-שלאָסען אין פֿאַל אַז עס וועט נישט קומען צו קיין אויסגלייך, וועט פֿון מאָנטאָג דער שטרייק פֿערשאַרפֿט ווערען.

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש)

אויב דער שטרייק וועט זיך פֿערציהען ביז דעם 1 סעפּטעמבער, וועלען צושטעהן צום שטרייק אויך די אַרבייטער פֿון דער גאַזאָווניע און וואַסער-לייטונג.

פֿרוי מאַריאַ איינסמאַן (לינקס) פֿון מאַינץ, האָט 12 יאָהר געלעבט אַלס מאַנספּערשוין. זי האָט דערפֿאַר בעקומען אַ חודש טורמע.

א גרויסע שרפה איז דער וואַר-שאווער עלעקטראָווניע

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש פֿון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט) פֿרייטאָג בייַנאַכט איז אויסגעבראָכען אַ גרויסע שרפה אין דער ריזיגער עלעקטראָווניע-געביידע אויף דער לעשטשינסקי-גאַס 1. צום ערשט האָט מען די שרפה בעמערקט אויפ'ן טורעם פֿון די פֿייערלעשער אין פּראַגע.

עס האָבען זיך גלייך אוועקגעלאָזען צו דער עלעקטראָווניע דריי אָפּטיילונגען פֿייערלעשער.

ווי עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, איז די שרפה אויסגעבראָכען אין דער קעסעל-אָפּטיילונג אויפ'ן 5-טען שטאָק. די לאַגע איז געווען אַ זעהר ערנסטע, ווייל אין שכנות געפֿינען זיך גרויסע קוילען-סקלא-דעס. די מאַגאַזינען, אין וועלכע די קוילען געפֿינען זיך זענען פֿון האָלץ, עס האָט דעריבער געקאָנט ענטשטיין אַ ריזיגע שרפה.

די פֿייערלעשער האָבען זיך דעריבער גענומען איבערוואַרפֿען די קוילען אויף אַנדערע ערטער. אין משך פֿון אַ קורצער צייט האָבען זיי איבערגע-וואַרפֿען העכער 20 וואַגאָנעס קוילען.

אַנדערע אָפּטיילונגען פֿון די פֿייערלעשער האָ-בען געלאָשען דאָס פֿייער.

אין משך פֿון 2 שעה איז דאָס פֿייער געווען איינגעלאָשען.

אויפשטאַנד איז בראַזיליע דויערט ווייטער

לאָנדאָן, 27. (ספּ.) דער שטאַב פֿון די רע-וואָלוציאָנערען אין סאַן פּאַאָלאָ האָט אָפּגעוואָרפֿען די שלום-פֿאָרשלאָגען פֿון דער צענטראַלער בראַזי-לישער רעגירונג (זי האָט געפֿאָדערט מען זאָל אָפּגעבען ס'געווער און צוגעזאָגט אַמנעסטיע). די רעגירונג אַרבייט אויס נייע פֿאָרשלאַגען.

ריאָ דע זשאַניירא, 27. (ספּ.) אַנ'אָפֿיציע-לער קאָמוניקאַט פֿון דער רעוואָלוציאָנערער רע-גירונג טיילט מיט אַז צום אויפשטאַנד זענען צוגעשטאַ-נען די פּלאַט-אָפֿיצירען, ווי אויך דער גענוי. פֿרע-זידענט בערנאַרדעס בראש פֿון 6 טויזענט אויפ-שטענדלער. די לאַגע אין ריאָ איז זייער אַנ'ערנסטע. אויף איינער פֿון די הויפּט גאַסען האָט דאָס מילי-טער געשאָסען אין המון פֿון קוילען-וואַרפֿערס. פֿון פֿאַרטאַ אַלעגרע טיילט מען מיט, אַז אַן אָפּטיילונג פֿון די אויפשטענדלער האָבען באַמבאַרדירט די שטאָט נוואַפּירא.

ריאָ דע זשאַניירא, 27. (ספּ.) די אויפ-שטאַנד בעוועגונג פֿערשפּרייט זיך. זי טראָגט זיך אַריבער אויך איז דער שטאָט ריאָ גראַנדע, פֿון סאַ וויקענטאַ, פּעדריאַ, לואיץ, מיסיאָנס און ראָזאַריע ווערט געמאָלדען וועגען אויפשטאַנדען. די רעגירונג האָט בעשלאָסען צו וואַרפֿען נייע און נייע באַטאַליאָ-נען אין ריאָ גראַנדע.

ריאָדעזשאַניירא, 27. (ספּ.) די „רייטער"-אַגענטור פֿערעפֿענטליכט אַ בעריכט פֿון דער רע-וואָלוציאָנערער בראַזיליאַנישער רעגירונג אין סאַן פּאַאולאַ. לויט דעם דאָזיגען בעריכט, האָט דאָס רע-גירונגס-מיליטער געמאַכט אַ בלוט-באָד אויף דער הויפּט-גאַס פֿון ריאָ דע זשאַניירא — אויף אַוועני-דאַ ריאַ בלאַנקאַ, וואו עס איז פֿאָרגעקומען אַ דעמאָנ-סטראַציע פֿון רעוואָלוציאָנערען. דאָס רעגירונגס-מיליטער האָט געשאָסען מיט קוילענוואַרפֿער אויף די דעמאָנסטראַנטען. הונדערטער רעוואָלוציאָנער'ען זע-נען דערהרגט געוואָרען.

אַ צווייטע ידיעה מעלדעט, אַז די רעגירונג האָט בעשלאָסען אָנצוהויבען אונטערהאַנדלונגען מיט די רעוואָלוציאָנערען וועגען אַ שלום.

מאַרשאַל פּילסודסקי פֿערענדיגט זיין אורלויב
עס העלט ביי א רעקאָנסטרוקציע פֿון קאַבינעט

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט) בעכטען 5,25 פֿאַרנאַכט איז געקומען קיין וואַרשאַ מאַרשאַלעק פּילסודסקי, זיין פֿרוי און טאָכטער.

מאַרש. פּילסודסקי האָט שוין פֿערענדיגט זיין אורלויב און וואוינט אין בעלוועדער.

אין סוף וואָך וועט אויך צוריקקומען פֿון ספּאַלאַ דער מלוכה-פּרעזידענט מאָשטשעצקי.

ווי מען גיט איבער איז איצט געוואָרען אַקטועל די פֿראַגע וועגען אַ רעקאָנסטרוקציע פֿון קאַבינעט, וואָס וועט בעהאַנדעלט ווערען אַלס ע'שטע נאָך די פֿעריען.

נייע דעקרעטען

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין „דזש. אוסטאַוו" זענען ערשינען 3 נייע דעקרעטען וועגען דעם געריכטס-וועזען.

פּוילישער פֿליהער אויפ'ן 1-טען אָרט אין פֿליה-קאָנקורס

בערלין, 27. (ספּ. טעל.) עס זענען שוין אָנ-געקומען די פֿליהער, וועלכע בעטייליגען זיך אין פֿליה-קאָנקורס.

עס איז שוין בעוואוסט, אַז דער פּוילישער פֿלי-הער זשווירקאַ האָט די גרעסטע צאָהל פּונקטען און שטעהט אויפ'ן ערשטען אָרט.

אויפ'ן צווייטען אָרט שטעהט דער דייטש פּאָס

שטרייק איז דער ענגלישער טעקסטיל-אינדוסטריע

לאָנדאָן, 27. (ספּ. טעל.) דער שטרייק איז דער ענגלישער טעקסטיל-אינדוסטריע בעמט אַרום 200,000 אַרבייטער.

שטאָט-טעאַטער, ציגעל-גאַס 27
יודיש-דראַמאַטיש טעאַטער אין פּוילן
XVII יאָר ווילנער טרופּע
דיר. מ. מזאה.
היינט, זונטאָג, 28 אויגוסט 9.15 אָוו.
פּרנסה
דינסטאָג פּרעמיערע
1.000.000 צרות
פֿון וואַלענטין קאַטאַיעוו.
בילעטן אין קאַסע פֿון שטאָט-טעאַטער פֿון 7 אָוו.

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג-אָרטאָפּעד
פּאָלודניאָווואַ 9, טעל. 183-17
קראַנקהייטען פֿון די ביינער, געלענקען,
פֿערקרימונגען פֿון די פּלייצעס און גלידער
אייגענע פּראַצאָווניע פֿון זעטספּליכע אָרטאָפּעדישע
אַפּאַראַטען ווי: הקלאַרקעס אויף פּלאַטפֿוסען, קינסטליכע
הענד און פֿיס, גאַרסעטען א. אַ. וו.
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פֿון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג

היינט און פֿאָלגענדע טעג!
דער גרויסער סענטימענטאַלער ליבעס-פֿילם פֿון „Fox" רעזשי פֿון בעקאַנטען Raoul Walsh אונטער'ן נאָמען:
„צוריק צום לעבען"
אין די הויפּט-ראָלן:
JANETTE GAYNOR, CHARLES FARREL
אויסער'ן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבן און לאַנד-אַקטואַליטעטען
אָנהויב אין געוו. טעג 5 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג – 2 אַ זייגער בייטאָג.
הנחה-בילעטן גילטיג אָהן בעגרענצונגען.
דער זאַל איז ווענטילירט און געקיהלט.

ראַדיאָ=טעלעגראַם!
דער בעריהמטער וואַרשעווער רעווי-טעאַטער
„סקאַלאַ"
מיט'ן אַנסאַמבל פֿון אַלע רעווי-סטאַר'ן, קומט די טעג קיין לאָדז אויף
5 פֿאַרשטעלונגען 5
ווען? פּרטים מאָרגען וואו?

טאָמאַשאָווער כראָניק

פֿון שטאָט-ראַט

אויף דער לעצטער שטאָט ראַט-זיצונג פֿון דאָנערשטאָג אָוונד, האָט לאַוניק ראָזענבערג, אין נאָמען פֿון דער פֿאָלקיסטישער פֿראַקציע, אַריינגעטראָגען אַ דרינגענדען פֿאָרשלאָג, אַז צוליב דעם, וואָס די מיטגלידער פֿון שטעטישען שול-ראַט זענען אַרויסגעטרעטען אויף זייער לעצטער זיצונג געגען די בעשלוסען פֿון שטאָט-ראַט און מאַגיס-טראַט, בנוגע איבערצוגעבען די ניי-אויפגעבויטע פֿאָלקס-שול אויף פּילסודסקי-לעגיאָן-גאַס פֿאַר יודישע קינדער, און צוליב דעם, וואָס זיי האָבען מיט זייער בעשלוס איבערצוגעבען דעם דערמאָנטען בנין פֿאַר קריסטליכע קינדער און אַזוי אַרום בע-עולה'ט דער היגער יודישער בעפֿעלקערונג—זאָלען די ראַטמענער, וועלכע זענען גלייכצייטיג מיטגלי-דער פֿון שול-ראַט צוריקציהען און רעזיגנירען פֿון זייערע מאַנדאַטען אין שול-ראַט.

נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע אַרום דעם ענין, איז לויט'ן פֿאָרשלאַג פֿון שטאָט-פּרעזידענט ה' סמולסקי, בעשלאָסען געוואָרען צו נעהמען דעם פֿאָרשלאַג צו אָפּשטימונג אויף דער קומענדיגער שטאָט-ראַט-זיצונג אויף וועלכער ראַטמאַן באָרנ-שטיין וועט אָפּגעבען אַ בעריכט און אויפֿקלערונגען וועגען דער לעצטער זיצונג פֿון שול-ראַט.

ביים צווייטען פּונקט פֿון טאָג-אָרדנונג איז בעשלאָסען געוואָרען איבערצואַרבייטען דאָס אַר-בייטער-הויז אויף אַ פֿאָלקס-שול און צו בעפֿולמעכ-טיגען דעם מאַגיסטראַט צו אַסיגנירען אויף דעם צוועק ביז 6 טויזענד זל.

עפֿענטליכע אַרבייטען

די 80 אַרבייטער, וועלכע האָבען זיך בשעתו אַליין געשטעלט צו די עפֿענטליכע אַרבייטען האָ-בען זיך נעכטען געווענדעט צום לייטער פֿון דער היגער סטאַראָסטווע-עקספּאָזיטור ה' ל. טשערווינסקי מיט דער ביטע צו אינטערווענירן, אַז עס זאָל זיי אויסגעצאָהלט ווערען דער לוין פֿאַר דער אַרבייט.

ה' טשערווינסקי האָט צוגעזאָגט דער דעלע-גאַציע צו ערפֿיהלען זייער בקשה.

פֿערזאַמלונג פֿון יודישע שניידער-צעך

דער יודישער שניידער-מייסטער-צעך רופֿט צונויף אויף היינט זונטאָג אין אָוונד, אַ פֿערזאַמ-לונג אויף וועלכער ס'וועלען אויסגעוועהלט ווערען מיטגלידער און דער שאַצונגס-קאָמיסיע פֿון הכנסה-שטייער.

ספּאָרט

היינט שפּילען אין טאָמאַשאָוו די „טוריסטען" (לאָדז) מיטן מייסטער פֿון טאָמאַשאָווער אונטער-קרייז „לעכיאַ".

דער דאָזיגער מעטש האָט אַרויסגערופֿען גרויסע פֿעראינטערעסירונג אין די היגע ספּאָרט-קרייזען,

„נייער פאלקסבלאט"

ל א ד ז, 28 אויגוסט 1932

דער דריטער
יאהר-צייט

לאנג לאנג, אפשר פון די קרייק-צוגעו אן, האט די געשיכטע פון יודישען ישוב אין ארץ-ישראל נישט פערצייכענט אזעלכע שוידערליכע הריגות און רציחות, ווי די, וואס זענען פעראלאפען אין ארץ-ישראל מיט דריי יאהר צוריק. מיר די תמיד עמפינדליכע אויף ברידער-צרות אין דער גאנצער וועלט, האבען דאמאל ארויסגעוויזען אן אויסערגעוועהנליכע פילבארקייט אויפ'ן גורל פון יודישען ישוב אין ארץ ישראל, מיט וועלכען מיר זענען פערבונדען מיט טויזענטער אומצורייסבארע פעדים, פיזיש און גייסטיג.

ארויסרופענדיג אין זכרון יענע קיינמאל נישט-פערגעסליכע בלוטיגע טעג מיט אלע רעפלעקסען, וועלכע זענען מיט זיי פערבונדען, זענען מיר איצט בעשיינפערלעך, אז ווי מוראדיג טייער זייער פרייז זאל נישט האבען געווען, האבען זיי אונז דאך פאר'ן רויטען פייער פון די אלע גרויזאמקייטען געליפערט א זייער לערן-רייכע דערפאהרונג און האבען זיך די אויגען געעפענט צו דערזעהען דאס, וואס מ'האט פריהער נישט דערזעהען אדער געמאכט זיך נישט דערזעהענדיג.

געוועזען איז אהן ספק א שווארצע האנט, וואס האט געוועבט אין דער שטיל פינסטערע פלענער און געשייערט פייער-קוילען אין שויס פון דער ארץ-ישראלדיגער אדמיניסטראציע, וועלכע האט טאלערירט, צומאל אויך דערמוטיגט די ווילדע העצע און גיפט-מישעריי פון דער קליקע עפענדיס געגען דעם מיט שלום און ארבייטזאמקייט דורכגעדרונגענעם יודישען ישוב.

די געשעהענישען זענען אבער גלייך איבערגעוואקסען איבער'ן קאפ פון דער א"י-ישראל-רעגירונג גופא, אזוי, אז זייער ליקווידאציע אין שוין נישט געווען בלויז א פראגע פון דערפיהלען איהר עלעמענטארען חוב לגבי דער יודישער בעפעלקערונג. די סכנה האט שוין דערלאנגט אויך צו איהר אייגענער פעל...

וואס שייך ווידער די גרויסע מאטעריעלע היזקות, וועלכע זענען געווען אומפאשצאבאר, שוין דערפאר אליין, וואס חוץ זיין באמינעלען ווערט, איז דאך דער יודישער פערמעגען אין א"י-ישראל א פראדוקט פון איבערמענשליכער מיה און פראצע, פון צאהלרייכע בלוטיגע קרבנות, אין באלד קלאר געווארען, אז זיי האבען נישט געקענט אפשטעלען דעם עקאנאמישען וואוקס און פונאנדערבליה פון ישוב, און באמעהר חידוש, וואס דאס אלץ האט נישט ענטמוטיגט די יודישע מאסען, נאר קאפויער, זיי בעגייסטערט און בעוואויגען צו ווייטערדיגען קאמף און אויפבוי. די א"י-ישראלדיגע יודען זענען ארויס פונ'ם פייער ניי-געשמידט און זינט דאמאלס גייט אן אינ'ם ארץ-ישראלדיגען ישוב א פראצעס פון אינערליכער פערשטארקונג און כוחות-קאנסאלידאציע.

א דאנק דעם אלעמען זענען אפגעשלאגען געווארען דערנאך כלערליי פאליטישע אטאקעס, וועלכע זענען געווען ענטפלעקונגען פון יענע צושטערונג-פלענער, וואס האבען דערפיהרט צו די בלוטיגע געשעהענישען. די אומפערגלייכליכע גבורה פונ'ם יונגען יודישען ישוב אין ארץ-ישראל, וואס האט איינזאם, אויף אייגענעם באראט געקעמפט ווי א לייב מיט א פילפאך-איבערוויגענדיגען שונא, האט אפגעשלאגען דעם אפעטיט ביי דער צווילדערווטער אראבער-מאסע, צו געברויכען א צווייטען מאל אזעלכע קאמף-מעטאדען.

זייער גרויס איז אויך געווען דער אפקלאנג פון די געשעהענישען אין דער ציוויליזירטער וועלט, וועלכע האט געפאדערט פון ענגלאנד א דין-וחשבון און איהר געמאכט פעראנטווארטליך פאר די געשעהענישען. דאס און, אין א גרעסערער מאס, די שטאנדהאפטיגקייט און אויסהאלטעוודיגקייט פונ'ם יודישען ישוב האבען קלאר געמאכט פאר די מאסגעבענדע פאקטארען, אז דער ארץ-ישראל-אויפבוי קען שוין נישט געהאמעוועט ווערען דורך פערשידענע מאכינאציעס און אז דער גאנצער יודישער פאלק איז גרייט, נישט קוקענדיג אויף זיין עקאנאמישער רואינירטקייט, צו פערשטארקטערע אנשטרענגונגען און מסירות-נפש'דיגער פערטיידיגונג פון די וויכטיגסטע פאזיציעס פון זיין עתיד.

גראד פאר דער צייט, וואס נאך די געשעהענישען, האבען מיר דערלעבט אזעלכע אויפשטייג-מאמענטען אין ארץ-ישראל אויפבוי, ווי שוין לאנג נישט. דאס פאלק צושטערט אלע אויפגעשטעלטע מחיצות און באריערען אויפ'ן וועג צו זיין לאנד. דער דורשט נאך באדען ווערט אלץ גרעסער און ס'דאמינירט די טענדענץ איינצודרינגען אין אלע ווינקעלעך פון לאנד. ס'איז בכן די ערשטע אויפגאבע ביי היינטיגען טאג, מעהר ווי ווען עס איז, דער גיכער אויסלייזן פון גרויסע באדען שטחים און זייער קאלאניזירונג מיט טויזענטער יודען, וועלכע ווארטען שוין אויפ'ן ארט און מיט צעהנדליגער טויזענטער וואס שטייען אויפ'ן וועג.

לאמיר זשע אין די טעג דערמאנען מיט יראת-הכבוד און טיפסטער בעוואונדערונג די קדושים און גבורים, וואס האבען מיט זייער בלוט געצייכענט דעם בונד-דאקומענט צווישען פאלק און לאנד, די העראאישע קעמפערס, וואס האבען פאר דער גאנצער וועלט געוויזען, אז קיין זאך, קיין שום קרבנות זענען נישט צו טייער פאר אנ'אלטען גרויסען פאלק, וואס איז אויפ'ן וועג צו זיין בעפרייאונג און ווידער אויסלעבונג, און לאמיר אויך שעפען פון זייער הייליקען אנדענק ביידעס מוט און פרישע כוחות צו דער ריזיגער ארבייט, וועלכע ס'שטעהט אונז פאר פון נאהענטסטען מארגען.

ב. א. ש.

נישט אנדערש, ווי משוגעת
די ווילדע ארויסטרעטונגען פון די היטלעריסטישע פיהרער

היטלער זאל זיך צוריקציהען פון דער פיהרונג פון די נאציאנאל-סאציאליסטען ווייל ער איז איינגאנצען ערשעפט, איבערמידעט, עס איז פאראן א השערה, אז די לעצטע אונערפאלגען אויפ'ן פאליטישען געביט האבען אויפ'ן שעהנעם אדאלף געווירקט אזוי שטארק, אז ער איז פסיכיש נישט איינגאנצען נארמאל. מעגליך, אז די ידיעה איז אמת, אבער דאן נישט איינגאנצען, ווייל אויב שוין רעדען וועגען פסיכיש קראנקע צווישען די היטלעריסטישע פיהרער, מוז מען דאס צעטעל מאכען פיל גרעסער און אריינגעמען אין דער רשימה אלע, וואס שטעהען אין דער שפיץ פון דער דאזיגער בעוועגונג. ווייל אנדערש ווי משוגעת, קאן מען נישט אנרופען דאס, וואס עס טוט זיך צווישען די פיהרענדע קרייזען פון די היטלעראווצעס נאך דעם אורטייל אין בויטען. בלויז אין קעפ, וואס ליידען אויף שווערע אנפאלען פון וואהנזין, קאנען אויסוואקסען אזעלכע געדאנקען, אזעלכע ווילדע איינפאלען, אזעלכע אויסדרוקען, ווי דאס איז דער פאל מיט די פיהרער פון די היטלערלייט. דאס וואס עס ווערט געשריבען איצט אין דער היטלעריסטישער פרעסע איז א סימן פון געפעהרליכער פוריע, אזוי קאנען שרייבען נאר מענשען, וועלכע מוזען טראגען משוגעים-העמדלעך, ווייל אין געגענפאל ווערען זיי געפעהרליך ווי די משוגענע הונד אין א זומערטאג.

געבעלס, איינער פון די אנגעזעהענסטע פירער פון דער היטלעריסטישער שייקע שרייבט אין „אנגריף" ארטיקלען, אין וועלכע ער פערכליניעט זיך ממש פון גאל און האס, פון בלוטדורשטיגקייט און רויבעריגקייט. דער דאזיגער פערשוין האט איינגאנצען פערגעסען, אז ווי עס זאל נישט זיין, האט דאך א מענש די מינימאלסטע אחריות פאר דעם, וואס עס נעהמט ארויס פון אונטער דער צונג און פון אונטער דער פעדער. די ווילדע אויסגעשרייען, אז אין אלעמרינג זענען שולדיג די יודען, בעוויזען בולט, אז מיר האבען צו טון מיט א פסיכיש קראנקען.

עהנליך זעהט עס אויס אין אלע אנדערע פובליקאציעס פון די היטלעראווצעס, אין זייערע פרעסע-ארגאנען, זיי דעררעדען זיך צו אזעלכע זאכען, וואס קאנען ערקלערט ווערען נאר מיט דער הילף פון פסיכיאטרישער עקספערטיזע, ווייל ווי אזוי דען קאן מען ערקלערען דאס, וואס עס שרייבט, א שטייגער, דער ארגאן פון די היטלעראווצעס „האמבורגער נאכריכטען" וואו מיר לייענען:

„מיר זענען שטענדיג ארויסגעטראטען געגען וועלכע עס איז נישט געוואלט-אקטען, אבער דאס פארוואס עס זענען ארויסגעטראגען געווארען די טויט-אורטיילען אין בויטען, איז נישט געווען קיין געוואלט-אקט געגען א דייטש, נאר דאס איז געווען א בעזייטיגונג פון א פוילישען שרץ, וועלכער איז דערצו נאך געווען א קאמוניסט, דאס הייסט א צווייפאכער מענש, וועלכער האט שוין פון לאנג פערלוירען דאס רעכט צו לעבען אויף דער וועלט. צי האט מען אין די קרייזען פון די דייטשע ריכטערס נישט פערשטאנען נאך ביז איצט, אז אויפ'ן מזרח אין דעם גרעניץ-קאמף צווישען דעם איידעלן דייטשען מענשען און דעם פוילישען אונטערמענש האנדעלט זיך עס אייגענטליך וועגען דער עקזיסטענץ פון דייטשען פאלק"?

די מערדער פון בויטען געהערען אלזא צו דער ראסע פון איבערמענשען און זייערע קרבנות זענען א בעזונדערע ראסע פון אונטערמענשען! קיין אנדער ווארט איז דא נישט גילטיג, ווי דאס פלאפלען פון א משוגענעם.

גאר ערנסטע אונטערהאנדלונגען
ווערען געפיהרט צווישען פראנקרייך און די סאוויעטען

די טעג האט הערי ווידער אויפגענומען דעם סאוויעטישען באטשאפטער דאווגאלעווסקי און מיט אוהם געהאט א לענגערען שמועס וועגען עניינים, וואס געהען אן רוסלאנד און פראנקרייך.

בכלל איז לעצטענס דאווגאלעווסקי אנ'אפטער גאסט ביי הערי, אזוי אז מען דרינגט דערפון, אז ס'פיהרען זיך ערנסטע אונטערהאנדלונגען.

„עקא דע פארי", א סאוויעטיש-פיינדליכע, אבער גוט-אינפארמירטע צייטונג, אלארמירט. אז ס'האלט ביים שליסען א נישט-אנגריף-אפמאך, און זי פאלט שטארק אן אויף הערי פאר אזא „באלשעוויזם". די צייטונג טענהט, אז קוים האט פוילען שוין אפגעטון אויף טערקיש און אליין געשלאסען איהר אפמאך מיט די סאוויעטען, האט נישט פראנקרייך וואס צו איילען זיך. און דער עיקר — מען טאר נישט לאזען אויף הפקר דעם רומענישען פערבינדעטען.

דער פארזיצער פון דער פארלאמענטארישער קאמיסיע פאר בארג- און אינדוסטריע שארל באראן פאהרט איצט קיין רוסלאנד צו בעקענען זיך מיט דער סאוויעטישער נאפט-אינדוסטריע. פאר זיין פאהרען האט באראן דערקלערט פאר דער פרעסע, אז פאר פראנקרייך וואלט געווען זעהר וויכטיג איינצושטעלען סטאבילע ווירטשאפטליכע בעציהונגען מיט'ן ראטען-פערבאנד.

מיליוקאוו'ס צייטונג „פאלעדניא נאוואסטי" (אין פאריז) שרייבט, אז זי האט בעקומען פון א גוט אינפארמירטען קוואל אזעלכע ידיעות מכוח די דערמאהנטע אונטערהאנדלונגען.

דאוונאלעווסקי האט די לעצטע טעג בעקומען פון מאסקווע נייע אנווייזונגען, ווי צו פיהרען די אונטערהאנדלונגען. די אנווייזונגען זענען:

1) די ראטען-רעגירונג איז גרייט צו באנייען איהר פארשלאג פון 1927 וועגען רעגולירען דעם פארמלחמה'דיגען חוב דורך יעהרליכע ראטעס צו 60 מיליאן גאלד-פראנק אין משך פון 52 יאהר.

2) די פראנצויזישע רעגירונג זאל דערפאר פון איהר זייט בעזייטיגען די מניעות פאר'ן דיסקאנט פון סאוויעטישע וועקסלען אין „באנק דע פראנס" און זי זאל אויף זיך נעהמען די גאראנטיע אויף 40 פראצ. פאר די קרעדיטען, וואס פראנצויזישע פירמעס וועלען געבען פאר סאוויעטישע בעשטעלונגען.

3) דער אפמאך וועגען נישט-אנגריף זאל בעגלייט ווערען פון נאך צוויי צוזאב-פראטאקאלען. איין פראטאקאל, אז ביידע צדדים טארען זיך נישט בעטייליגען אין קיינע שום ווירטשאפטליכע רעפרעסיעס, געווענדעטע געגען צווייטען צד. א צווייטער פראטאקאל, אז ביידע צדדים זאלען פערבאטען אין זייערע לענדער די טעטיגקייט פון ארגאניזאציעס, וואס שטעלען זיך פאר א ציל אפצורייסען געגענדען, מיט געוואלד אראפצווארפען די רעגירונג אדער בכלל טערור-אקטען געגען די בירגער פון צווייטען לאנד.

4) די ראטען-רעגירונג בעשטייט דערויף, אז די פאפירען פון דער סאוויעטישער אינערליכער הלוואה זאלען נאטירט ווערען אויף דער פאריזער בערזע. די קופאנעס וועלען זיין פערזעהען מיט „גאלד-סערטיפיקאטען" — אז זיי און די פאפירען גופא קאנען אויסגעביטען ווערן אויף גאלד.

די מיליוקאווסקע צייטונג פערזיכערט, אז די אינסטרוקציע פון מאסקווע איז אזא, אז דאווגאלעווסקי זאל וואס שנעלער זעהען פערענדיגען די אונטערהאנדלונגען, כדי מען זאל אין נאוועמבער אדער דעצעמבער קאנען שוין צוטראטען צו פינאנציעלע און ווירטשאפטליכע אונטערהאנדלונגען.

מען דארף דערביי בעמערקען, אז אויב די ראטען-רעגירונג זאל טאקע מסכים זיין צו צאהלען 60 מיליאן פר. א יאהר אויפ'ן חשבון פון די אמאליגע חובות, וועט זי עס טון אונטער דעם תנאי, די זאל בעקומען פרישע קרעדיטען. מיט די נייע קרעדיטען וועט זי טאקע צאהלען די אלטע חובות.

ווי פיל ס'איז דא אמת אין די אלע ידיעות, איז שווער צו זאגען. אבער קלאהר איז, אז עס פיהרען זיך ערנסטע אונטערהאנדלונגען, און אז אין די קרייזען פון דער פראנצויזישער רעגירונג איז מען געניגט צו קומען צו אנ'אויסגלייך מיט די סאוויעטען.

די רעוואלוציעס אין דרום-אמעריקא
זייער וויכטיגער סאציאלער כאראקטער

צו די רעוואלוציעס אין מיטעל- און אין דרום-אמעריקא איז מען שוין געוואוינט זיך צו בעציהען מיט איראניע, מיט א שמייכעל. די אלע רעוואלוציעס האבען געטראגען עפעס אנ'אפערעטען-כאראקטער: דער מזל'דיגער גאלדזוכער גאמעץ האט אנגעקליבען אן ארמעע פון לופטיגע קעפ און האט אראפגעווארפען דעם שפירטטרעגער סאנטשעס, וועלכער האט פערכאפט די מאכט מיט א יאהר פריהער. פערכאפט די מאכט און אויסבעהרג'ט אלע מיטהעלפער פון זיין פארגענגער און איבערגעגעבען דאס לאנד אויף רויב זיינע זעלנער. נאכדעם, איז אויף דער סצענע ארויסגעטרעטען, אויך מיט אנ'ארמיי פון וואוילע יונגען, „גענעראל" פערנאנדעס, א מענש מיט א מעהר ווענגער קרימינעלער פערגאנגענהייט, אראפגעווארפען סאנטשעסן, פערכאפט די דיקטאטארישע מאכט, צושאסען אלע אנהענגער פון זיין פארגעהער א. א. וו. לויט דער טראדיציע.

איצט זענען געקומען אנדערע. דאס זענען מעהר ערנסטע, וואס טראגען אפט מאל א טיפען סאציאלען כאראקטער.

אין די לעצטע יאהרען האט זיך איבער דרום און מיטעל-אמעריקא דורכגעטראגען א רעוואלוציאנערער ציקלאן. ער האט אראפגעטראגען א סך דיקטאטארישע טראנען און ארויסגערופען א שטורם אין מענשליכען ים. עס איז גענוג אנצורופען בראזיליען, ארגענטינע, טשילי, פערו, באליוויען, עקוואדאר, אורוגוואי. אין די אלע לענדער, וועלכע פערנעהמען א גאנץ גרויסען שטח זענען פארגעקומען אויפשטאנדען, וועלכע האבען געטראגען אפט דעם כאראקטער פון אמת'ע רעוואלוציעס.

אבער אפילו דארט, וואו די רעוואלוציאנערען האבען געזיגט און פערטריבען די דיקטאטארען, איז צו קיין פולע בערוהיגונג נישט געקומען, ווייל עס האבען זיך געביטען נאר די פערזאנען, דער סיסטעם איז געבליבען דער אלטער און אין דעם סאציאלען זין האט זיך גארנישט געענדערט. די ריין פאליטישע רעוואלוציע האט נישט בעזייטיגט דאס שלעכטס, פון וועלכען עס ליידען די מאסען, נישט געשטעלט זיי אין מעהר זיכערע בעדינגונגען. און ווידער שטעהען אויף די מאסען, וואס לעבען איבער א שארפען עקאנאמישען קריזיס. מען בויט באריקאדען מען ראנגלט זיך אונטער רעוואלוציאנערע פאהנען.

אין א גרויסען טייל איז די אויפשטענדיגע בעוועגונג אין דרום אמעריקא ארויסגערופען דורך דער שפאנישער רעוואלוציע: די אידעאישע ווירקונג פון שפאניען איז דא זעהר גרויס. מען דארף נישט פערגעסען, אז כמעט גאנץ דרום-אמעריקא רעדט שפאניש. די פונקטען פון דער רעוואלוציאנערער שרפה האט זיך איבערגעווארפען פון דעם פירענעישען האלב-אינזעל קיין בוענאס-איירעס. סאנט-יאגא, ריא-דע-זשאנעירא, מאנטעווידעא, וואלפאראיסא.

די רעוואלוציעס טראגען דא כמעט אנ'עפידעמישען כאראקטער. אין משך פון דער צייט האבען דא אויפגעפלאקערט גלייכצייטיג אויפשטאנדען אין פערו, בראזיליען און עקוואדאר; צווישען ארגענטינע און אורוגוואי האט אויסגעבראכען אנ'ערנסטער דיפלאמאטישער קאנפליקט, אויך צוליב א רעוואלוציאנערער סיבה: אין האפען פון בוענאס-איירעס האט די ארגענטינער מאכט רעווידירט אנ'אורוגוואיער שיף, אויף וועלכער, מען האט חושד געווען, אז עס האבען זיך בעהאלטען ארגענטינער אויפשטענדיגע. די אורוגוואיער רעגירונג האט זיך דערפיהלט שטארק געטראפען און געשיקט קיין בוענאס-איירעס אנ'ענטשפרעכענד ערנסטע נאטע; די ארגענטינישע רעגירונג האט געענטפערט מיט א נישט ווייניגער ערנסטער נאטע; אורוגוואי זאל זאל זיין בעקאנט, אלס דאס לאנד פון בונטאוווטשיקעס, וואס בעהאלטען זיך פון דער פערדינטער שטראף.

דערוויל איז נאך צו קיין בעוואפענטען קאנפליקט נישט געקומען. און עס וועט אפשר נישט קומען אויך, ווייל יעדע פון די דאזיגע מלוכות האט גענוג צו טון ביי זיך אין דער היים.

אין בראזיליען איז די רעוואלוציע ארויסגערופען געווארען אויסשליסליך דורך עקאנאמישע סיבות: די פרייזען אויף קאווע, וועלכע דערנעהרט כמעט אלע 37 מיליאן פון דער בעפעלקערונג אין בראזיליען, זענען שטארק געפאלען אויפ'ן וועלט-מארק. דער קריזיס האט זיך געלאזט פיהלען נאך אין יאהר 1930. שוין דעמאלט איז פארגעקומען א שטיקעל רעוואלוציע, פון וועלכער דער פרעזידענט לויס איז אראפגעווארפען געווארען דורך דעם אנפיהרער פון די אויפשטענדיגע, פארגאס. עס פערשטעהט זיך, אז ער האט צוגעזאגט דעם פאלק גאלדענע בערג, נאר עס איז אוועק א יאהר און די פרייזען אויף קאווע זענען נישט געשטיגען, נאר נאך מעהר געפאלען. עס איז דערגאנגען דערצו, אז די פלאנטאטארען האבען פערברענט הונדערטער טויזענט זעק קאווע אין דער האפנונג, אז דאס וועט הויבען די פרייזען.

ס'האט גארנישט געהאלפען. דער קריזיס איז געוואקסען, די אונצופרידענקייט אויך, און צום סוף האט זיך עס אויסגעגאסען אין א נייער רעוואלוציע, וועלכע מען רופט די „קאווע-רעוואלוציע".

צו גראף קאלי'ס יובילײ

היינטיגען דינסטאג וועט דער לאדזער עולם האבען די געלעגענהייט זיך צוזויפצוטרעפען פנים-אל-פנים מיט'ן פאפולערען און באליבטען דיכטער-הומאריסט גראף קאלי.

די לאדזער שרייבער-משפחה פייערט גראף-קאליס 25-יאהריגען דיכטער-יובילעאום וואס איז פארבינדען מיט ארויסטרעטונגען פון בעקאנטע שריפטשטעלער, מיט א גרויסע טעאטער-פארשטעלונג און א קאנצערט.

אין די יודישע טעאטערס

ביי די „ווילנער"

די ווילנער טרופע אין שטאטישען טעאטער שפילט היינט גאטעספעלד'ס באליבטע קאמעדיע „פרנסה".

דינסטאג ווערט געגעבען די פרעמיערע, וואלענטין קאטאיעוו'ס בעריהמטע שטיק „1 מיליאן צרות".

אין „סקאלא"

מיט גרויס ערפאלג איז אראפ די פרעמיערע פון דער „אמעריקאנער טראגעדיע". דער גרויסער עולם האט מיט בעגייסטערונג בעדאנקט די אקטיארען.

די פיעסע ווערט היינט געגעבען צום לעצטען מאל אלס געזעגנונג-פארשטעלונג.

אין פילהארמאניע

היינט, זונטאג ווערט געשפילט צום דריטען מאל מיט מרים קארלאווא די אפערעטע „מאשקע" (דאס וואגג-מיידעל) וועלכע האט פרייטאג און שבת שטארק אויסגענומען ביים עולם.

מוזיקאלישענאטיצן

משה קוסעוויצקי

משה קוסעוויצקי איז א חזן-קינסטלער, וועלכער פארמאגט אלע חזנישע אטריבוטען. פראכטפולע שטימע, באטזירלי דהאציגע קאלאראטור, חזנישע עמפינדונג און אומגעהויער ענטוויקעלטע אטעם-טעכניק — איז דעריבער קיין וואונדער נישט, וואס ער בעצווינגט די הערצער פון אלעמען און זיי מוזען איהם אויסהערען מיט אפענע מויל און אויערען ביז ער שטייט ביים עמוד, צי גאר ערגעץ אין א גארטען.

ווען מען הערט קוסעוויצקין דעבעטירען „מה גדלו מעשיך" אונטער דער פיינפילענדיגע בעגלייט פון פראוי דאווידאוויטש, ענטפלעקט זיך פאר אונז דער סוד פון די טויזענדס עולי-רגל-ניקעס, וואס קומען צו יעדען קאנצערט זיינעם. הגם אין שטאט הערשט דער קריזיס מוראדיג שטארק... און נישט דווקא „מה גדלו", נאר יעדע איינציגער נומער פון גרויסען פראגראם, סיי אריעס, סיי רעציטאטיוען, פארשאפט די צוהערער אן אמת׳ן נחת-רוח.

קוסעוויצקי ביים עמוד איז דער אמת'ר גוטער חזן אויפ'ן ריכטיגען ארט און בדיעבד מוז מען איהם אויך מוחל זיין זיין אפגייונג פון צייט צו צייט פון דעם „אמת'ן ארט", ווייל אויך אויף דער עסטראדע פארשאפט קוסעוויצקי אומגעהויערען פערגעניגען, און עס איז אונז פולשטענדיג בארעכטיגט די דאנקבארקייט פון די צוהערער, וועלכע זיי האבען נישט בלויז קוסעוויצקין אליין ארויס-געוויזען, נאר אפילו זיין אימפרעסאריא, פאר די מעגליכקייט, וואס ער האט זיי געגעבען צו הערען קוסעוויצקין.

D—ski

ראדיא-פראגראם

זונטאג דעם 28 אויגוסט

10,00 גאטעסדינסט. 11,45 פארלעזונג. 11,58 צייט-סיגנאל. 12,10 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 12,15 מוזיקאלישער פריהמארגען פון לאדזער „העלענאוו". 3,25 קאנצערט. 3,40 ראדיא-וואך פאר יוגענד. 3,53 פעליעטאן פאר קינדער. 4,05 זעלנערישע אויוויציע. 4,45 פער-שידענע אינטערעסאנטע ידיעות. 5,00 נאכמיטאג-קאנצערט. 6,00 רעפעראט. 6,20 טאנץ-מוזיק. 7,10 פארשידענעס. 7,30 טר. פון טשעכאטשינעק, קאמוניקאט. 7,35 פאסט-קעסטעל. 7,50 ספארט-ידיעות פון לאדז. 8,00 פאפולערער קאנצערט פון דער ווארשאווער „פילהארמאניע". בעת דער פויזע – ליטעראריש פערטעלשעה. 9,50 ספארט-ידיעות פון דער פראווינץ און ווארשא. 10.00 טאנץ-מוזיק. 10,40 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט פאר לופטפליה-קאמוניקאציע. 10,45 ספארט-ידיעות פון ווארשא. 10,50 טאנץ-מוזיק.

* * *

אויסלאנד

10,45 וויען – סימפאנישער קאנצערט. 7,55 היווערסום -- קאנצערט. 8,00 לייפציג – קאנצערט. 8,10 וויען – געטהע-אווענד. 8,15 פראנקפורט – קאנצערט. 8,30 מיילאנד – אפערע. 8,45 רוים – „די פריילעכע אלמנה" – אפערעטע. 9,00 ברי-סעל – טר. פון קורהויז אין אסטענדע. 9,05 לאנדאן – קאמערעל-קאנצערט.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
צוריקגעקעהרט.
נעמט אן פון 8–2 און פון 5–9 אווענד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

אכטונג, צייטונגס-פערקויפערס!

די פערוואלטונג פון אומפארטייאישן צייטונגס-פער-קויפער-פעראיין מאכט בעקאנט אלע איהרע מיטגלידער, אז היינט, דעם 28 אויגוסט, פונקט 7 א זייגער אווענד קומט פאר צום צווייטען מאל אין אייגענעם לאקאל פילסודסקיעגא 34

א פערזאמלונג

אויפ'ן טאג-ארדנונג: 1) וואהלען פון א פארזיצענדער אויף דער פערזאמלונג מיט 2 אסעסארען און א סעקרעטאר; 2) פרייע וואהלען פון א פערוואלטונג, קאנדידאטען און רעוויזיאנס-קאמיסיע.

בעמערקונג: די צייטונגס-פערקויפערס אין צאהל פון 31 מאן, וואס זענען אויס-געשלאסען געווארען פון פעראיין דעם 31/3 ד. י. מיט'ן פסק פון שטעטישען סטאראסטווא האבען נישט קיין וואהל-רעכט און בטחיס קענען זיי נישט ווערען אויסגעוועהלט אלס פאר-שטעהער אין אונזער פעראיין. גלייכצייטיג ווארנען מיר די מכלומרשטע סאנור-קאמיסיע זיי זאלען זיך נישט ערלויבען צו רעקלאמירען זיך אין די צייטונגען מיט דעם נאמען קא-מיסיע, ווייל אין אונזערע סטאטוטען גיבט נישט אזא קאמיסיע ווי אויך קיין שיר-קאמיסיעס, און נאכנפאל וועלען מיר זיין געצוואונגען צו רעאגירען דערויף מיט די שטרענגסטע מיטלען.

5116 מיט אכטונג די פערוואלטונג.

דאס בעוואוסטע ארטאדאקסישע רענאמירטע
7-קלאסיגע לעהר-אנשטאלט בית-ספר
תורה ודרך-ארץ № 1
העבעך ליטוויץ, לאדז, בזשעזשינער 5
טיילט מיט די געערטע עלטערן, אז תלמידים צום נייעם שול-יאהר 1932|33 ווערען אנגענומען טעגליך אין שול-קאנצעלאריע פון 9–2 און 7–4 נאכמ.
די למודים הויבען זיך אן אי"ה א' אלול ד. ה. דעם 1|9 ה. י.
בעמ.: אין גן-ילדים ווערען אנגענומען קינדער פון 4–7 יאהר.
די ליידונג 5048

אין דער בעוואוסטער 7-קל. שולע
פון **ש. זשעלאנקא,**
פילסודסקיעגא 70 (ווסכאדניא) פראנט, 1. שט.
ווערען אנגענומען שילער פון 6 יאהר אן. געגצליך אהן פארבעריטונג און ווערען גרינדליך צוגעגרייט אין אלע הינע מיטעל-שולען. גרויס געוויכט ווערט געלייגט אויף די רעליגיעזע און העברעאישע למודים. די שולע האט פערגרעסערט דאס לאקאל, ווי אויך דאס גאנצע לעהרער-פערסאנאל, וועלכעס בעשטעהט פון ערשטקלאסיגע פעדאגאגישע קרעפטען.
בעמערקונג: דורכגאנג דורך פיעטריקאווער 44 און 46.
איינשרייבונגען טעגליך אין קאנצעלאריע פון 10–2 און פון 4–6 נ"מ

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע
גרויסער אויסוואהל
שפאצירוואגענס
אייזען - ניקעל-
בעטען
מאטראצען
ספרענזינאווע „Patent"
ווילזשימאטשקעס אמעריקאנער
צו בעקומען אין פאבריקס-לאגער
„DOBROPOL", Łódź
Piotrkowska 73 (אין הויף)

צאהן-ארצט
St. Gelberg
זאוואדזקא 14. טעל. 108-33
צוריקגעקעהרט

Dr. med.
LUDWIK RAPEPORT
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז- און אורין-קראנקהייטען
האט זיך איבער- (פריהער 40) געצויגען אויף ציגעל-גאס 8 טעל. 236-90.
עמפפאנגס-שעה'ן פון 9–10 פריה און 6–8 אוו.

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבען קינא „משארי") טעל. 134-72
נעהמט אן פון 2 1/2 – 4 און פון 7 – 8 אווענד

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען

Dr. Rachela Lewi
ul. Zeromskiego 24, tel. 142-72
3447 צוריקגעקעהרט

ווערקשטעל
פון
שירמס
און שפאציר-
שטעקענס
ס. פייגענבוים,
לאדז, נארוטאוויטשא 19
עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקנס צו קאנקורענץ-פרייזען.
נעמט אן אלערליי רעפאראטורן פון שירמס און שטעקנס

אלע דארפען וויסען

אז די פירמע
פערדער זגערזשער 7
לוטאמירסקא 2 און זגערזשער 20
איז די איינציגע קוועלע, וואו מען קריגט אמביליגסטען צו קויפען
דאמען- און מענער-היטען
פון די נייעסטע פאסאנען און מאדערנסטע קאלירען, און גלייכצייטיג ווערט אנגענומען צו איבערפאסאנירען מענער- און דאמען-היטען פון גאר אלט אויף געגצליך ניי און אלעס צו ביליגע פרייזען און רעעלע בעהאנדלונג.
געדענקט די אדרעסע!

ר ע כ ע ר
אויף דער מאשין
ווערען אויסגענייט
שרודמיעסקא 8.

Z PRAWAMI GIMNAZJÓW PAŃSTWOWYCH
Gimnazjum Żeńskie Tow. „KULTURA"
Łódź, Wólczańska Nr. 123 (tel. 174-85)
Sekretarjat przyjmuje zapisy do wszystkich klas w godz. 10–13. **OPŁATY NISKIE.** Za dzieci pracown. państwowych czesne wpłaca Skarb Państwa.
Sekretarjat przyjmuje równocześnie zapisy do klas A,B,C, I, II i III szkoły powszechnej przy Gimnazjum. Czesne w klasach od kl. A do III wynosi 15—25 zł. miesięcznie. Egzaminy wstępne od 1—5 września.
Dyrektorka: **H. Manugiewiczowa.**

KOMUNIKAT.
Wobec tego, że niektóre składy, prowadząc węgiel opałowy różnych kopalń sprzedają takowy za znany ze swej wysokiej jakości Węgiel Warsz. Tow. Kopalń
„KAZIMIERZ" — „JULJUSZ"
komunikujemy, iż jesteśmy **jedynymi** odbiorcami wyżej wymienionych kopalń dla wozowej sprzedaży z bocznic przy stacji Łódź-Fabr. i że zobowiązaliśmy się na składy nasze węgla opałowego z innych kopalń nie sprowadzać.
Firmy posługujące się nieprawnie nazwą wyżej wspomnianych kopalń będą ścigane sądownie. 450

Składy Opałowy tel. 147-60	**ABRAMOWICZ i WODZISŁAWSKI** Kilińskiego 66	Bocznice kol. tel. 147-60
Składy Opałowe tel. 144-93	**BOLESŁAW NEUGEBAUER** Węglowa 9	Bocznice kol. tel. 144-93.

Mieszkanie
2 pokoje z kuchnią
z wszelkiemi wygodami
POSZUKIWANE.
Oferty do administracji sub. „J. S." 7887

Dr. med **REICHER**
פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג קינדערלאזיגקייט און סעקסועלע בעראטונגען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אן פון 5 — 8 אווענד.
זונטאג און יום-טובים פון 9 – 1 בייטאג.

ווייכטיג פאר לאדז און פראווינץ!
מצבות פון 30 זל. אן
ביז צו די טייערסטע גראניט-דענקמאלען
איהר איך אויס ביליג און סאליד. אויף וואונש בעזוך איך די ג' קנדשאפט אויך אויף דער פראווינץ
קומט און איבערצייגט אייך!
מיט אכטונג פירמע „GRANIT"
לאדז, פאמארסקא 39. 8138

יעדער איינציגער
האט זיך אי-בערציינט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. HELLER
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף
טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן ביז 10 פריה און פון 4—8 אווענד, פאר פרויען פון 4—5 נאכמ. אין א ספעציעלען ווארטע-זאל.

דר. מעד. **בערמאן**
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07.
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקה. מענער-שוועכע בעהאנדלונג א. סעקסועלע בעראטונג.
נעהמט אן פון 8–11 פריה און פון 4–8 אווענד.
זונטאג פון 9–1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

קירצליך קומט פאר — די — ערעפנונג פון קלאנג=קינא טעאטער א. נ.: „SZTUKA" — אויף — קאפערניקא 16

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קעפ און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל נאטענע הייל באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך הרויסע פראפעסארען מיט מיינע באנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בראכירעווינג בעווייזונגען זיכער דאס שווערסטען און געפעהר. ליכסטען בראך. אויך פאר הויקערס, ליימונגען מיט הייל-גארטעטען און אפע-ראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פיס, ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גוטענע פיס און הענד, גוטענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

באמערקונג: דאס פערועגליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד״ר באראנטש, פראפ. ד״ר י. מאריש-לער, פראפ. ד״ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיינע הארציגסטע דאנקבארקייט דעם גרויסען ספעציאליסט דעם ה׳ דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) פאר באפרייען מיך פון א וואסער-ברוך. איצט, כאטש כ׳בין אלט 60 יאהר, פיהל איך מיך גאנצליך געזונד, פערמאג איך דאנק איהם פון טיפסטען הארצען.

(—) ה. ל. לועל
לאדז, בושעושינסקא 41.

פאר קינדער=שול=עלטער

עמפפעהלען מיר:

קינדער=אנצוגלעך, שול=מונדירן, וועש, שירצען, שיך, שקארפעטן, שמרימף, טארניסטערס, טעטשקעס א. ז. וו.

איז א גרויסען אויסוואהל צו די נידריגסטע פרייזען.

מיר מאכען אויפמערקזאם דער געעהרטער קונדשאפט אויף אלע

ווידזעווער אויסארבייטונגען,

הויפטזעכליך פון מארקע O K. פון דער ביז איצט אונבעוואוסטער העכסטער קוואליטעט, ווי אויך אויף דעם אויסשליסליכען פערקויף פון רעשטלעך. בראק און סעקונדא 5115

KONSUM

PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.

ROKICINSKA 54. Dojazd Tramwajami 10 i 16

עכט נור אין אריגינעלע שאכטעל בעמערקונג! זאפראווע אויף דער וואג ארבייטען מיר נישט. ווארפט זאלכע אב אלס פאלשע סחורה

א געזיכערטע פרנסה

אין א גוטען פונקט ווייל איך איבערגעבען א מע-כאנישע שעטשקארניע, א געמויערטע שאפע און א געוועלב אויף פאשע מיט אלע איינריכטונגען מיט גוטער קונדשאפט פון זאפארט. אפערטען אונ-טער „C. Z." אין אדמיניסטראציע. 5127

ביליגער ווי איבעראל

אויפ׳ן זומער-סעזאן פעלד-בעטלעך פון אייגענער אויסאר-בייטונג. לעזשאקעס, האמאקעס, קינדער-בענקעלעך, אייזערנע צו-לייג-בעטלעך, מאטראצען. ספארט-וועגעלעך צו פאבריקס - פרייזען עמפפעהלט

KRAJOWA CENTRALA ŁOZEK
66 Piotrkowska 66

פאדערט איבעראל די בעוואוסטע פעלד-בעטען מיט דער פירמע „CENTRA"

בעמ.: כ׳באָרג אויס בעטלעך אויף זומער-וואינונגען.

האנדווערקער-שול איז פיעטריקאוו.

ס׳ווערען אנגענומען תלמידים אין די אפטיילונגען: מעכאנישע שלאסעריי און מעבעל-טישלעריי. ביי דער שול איז פאראן א אינ-טערנאט פאר תלמידים פון דער פרעמד.

ווענדען דארף מען זיך: **Szkoła Rzemiosł**
Piotrków-Tryb., ul. Leonarda 12. 5122

Samochody

moto i cykle używane.
Kupno, sprze daż, komis zamiana.
Auto-Agencja
Gdańska 82 tel. 189-28

חדר „תורה ודת" עם גן=ילדים

פל. וואלבאשטשי (נייע שטאט) 6

מאכט בעקאנט דאס נאך א גרינדליכען רעמאנט ווערט דאס חדר צום נייעם שול-יאהר פולשטענדיג רעארגאניזירט און פערפולקאמט אויף אלע געביטען פון למודי קודש און למודי חול.

איינשרייבונגען פון נייע תלמידים אויפ׳ן קומענדיגען שול-יאהר 1932/33 אין אלע מחלקות ווי אויך אין גן=ילדים (פרעבעל-שול) קומען פאר יעדען טאג פון 1–9 בייטאג.

עלטערן! פערשרייבט אייערע קינדער אין חדר „תורה ודת", וואו סווערט געלייגט גרויס אכט אויף דער ערציהונג און דרך-ארץ׳דיגע אויפפיהרונג און ס׳ווערט געלערנט דורך מלמדים ספעציאליסטען תורה ודרך ארץ און אלעס, וואס א יודיש קינד דארף צו וויסען!

קינדער פון 4 ביז 8 יאהר ווערען אהיים-געפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.

צוליב׳ן קריזיס – הנחה=פרייזען.

רעטשניצע

פון דאקטוירים=ספעציאליסטען

17 זגיערזשער 17,

טעלעפאן 116=33

ס׳נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען. ד״ר גאלדשטיין=פלאק, ד״ר יוסטמאן, ד״ר מ. קאנטאר, ד״ר ציעגע, ד״ר ראַ=קאווסקי, ד״ר ראזענצווייג, ד״ר רוזשאַ=נער, ד״ר ווייגבערג, ד״ר סטופעל. צאהן-ארצט גראדזיענטשיק=קאראשיאווא ווי אויך וויזיטען אין שטאט.

רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, און ערצטליכע אנאליזען.

צוריקגעקעהרט

Dr. med. Fischer

אינערליכע או קינדערקראנקהייטען
אלערגיע
נעהמט אן פון 9 - 10 און פון 5—8 אווענד
ul. Andrzeja 2
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל=ארצט פאר הויט= און געשלעכטס=קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245=21

נעמט אן פון 9 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5–9 אווענד. זונטאג פון 10–1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע - פרייזען.

„SANATO"

כירורגיש=וועכנעריז-אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד״ר מעד. ש. אייגער, ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מע רייטלער=קוריאנסקא ד״ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד״ר מעד. י. פאלאסאוו
כירורגישע אפטיילונגפון ד״ר מעד. מ. קאנטאר.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים=ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט=קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועון-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל - קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען.
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
– בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זל.

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנ׳אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

א בעקוועמע איבערצוגעבען איך א קליין שטעטעל מיט אנ׳איינגעפיהרטער קונדשאפט. גרוי-סע זומער-וואוינונג-געגענד. צו ערפאהרען אין שיך-געשעפט בושצזשינער 29. 5133

איך נעהם אן ארבייט אויף לוין אויף רונד-זשאקארד, קליינע און גרויסע מוסטערן. צו ער-פאהרען ווסכאדניא 34 ראקאטש. 5132

צו די ה״ה גנבים! נעכטען אווענד האט מען מיר אויפ׳ן טראמוואי ביי ראדאגאשטש ארויס-גע׳גנב׳עט א וועקסעל אויף 83 זל. אויסשטעלער שערלינג, אָרדרע ד. העקער, צאהלבאר 32 .8.10. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג. איך בעט דעם וועקסעל מיר צוריקצושיקען. צעג-לאנא 6 (באלוט) צו ד. העקער. 5136

פרייע פאסטענס

א קוואליפיצירטע וועש-נייהערין ווערט פון זאפארט געזוכט ביי פוקס, זגערזשער 21. 5128

ס׳ווערט געזוכט אנ׳ערשטקלאסיגער נייהער ביים קאמאשען-שטעפער י. זיסמאן, זשעלאזנא 23, צו מעלדען זיך זונטאג 9 א זייגער אווענד. 5056

ס׳ווערט געזוכט א גוטער נייהער ביים שטע-פער קאנסטאנטינער 6, ביי וואקסמאן. 5134

א לערן-יונגעל פון אנשטענדיגע עלטערן ווערט געזוכט ביי א קירזשנער. צו ערפאהרען אין אדמינ. 5135

לאקאלען

צו דינגען און פערדינגען פערשידענע וואוי-נונגען אין אלטע און אין נייע הייזער מיט אלע בעקוועמליכקייטען אויף מאנאטליכע דירה-געלד, געוועלבער, געשעפטס- און פאבריקס-לאקאלען. מעב-לירטע צימערן, הייזער, ווילעס, פלעצער און פער-שידענע פרייזען. יעדער קויפט און פערקויפט. נאר דורך דער ביורא „לאקום" פיעטרקאווער 79 פראנט 2 שטאק, טעל. 29–164 וואס ערלעדיגט פינקטליך און סאליד דאס ביורא איז טעטיג פון 8 פריה ביז 8 אווענד, אינפארמאציעס אהן בעלוינונג.

קויף און פערקויף

א מאטאר פון 2 פערד-קראפט צו פערקויפען. וועניג גענוצט. פיעטריקאווער 110, וו. 10, הי-מעלפארב. 5128

צו פערקויפען א טאמבוריר-מאשין א קייטעל ווי אויך א פאטאגראפישער אפאראט 9/12 צו ערפאהרען ביי איטשעל צאלער, פלאץ קאש-טשעלני 5. 5131

קור-ערטער

Truskawiec-Zdrój

ביליגער הערבסט-סעזאן פון 1 סעפטעמבער. די פרייזען פון די בעדער, וואוינונגען, פענסיאנאטען ביליגער! אינפארמאציעס צו פאדערן, און וואוי-נונגען בעשטעלען — נאר דורך דער פערוואלטונג פון קוראָרט טרוסקאוויעץ. 5121

פערשידענעס

ערשטקלאסיגער בוכהאלטער-קארעספאנדענט נעמט אן ארבייט שעה׳ן-ווייזע אויך ביי זיך אין דערהיים, ביטע טעלעפאנירען 194-49.

פערלוירען געווארען א פארטפעל מיט צוויי וועקסלען: 1) א וועקסעל אויף 50 זל. אויסשט. נ. ד. קאלפוס, צאהלבאר 21.9., 2) 50 זל. אויסש. גאלדבערג, צאהלבאר 29.9, און א מעטריקע אויפן נאמען ס. הערשקאוויטש. דער פינדער ווערט גע-בעטען אפצוברענגען געגען בעלוינונג פולנאצנא 8 צו לעווקאוויטש. די וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג. 5124

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו״ט - 24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
זאכ׳ן טעקסט—12 „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
אויסער דער שטאָט 50 פראצ. טייערער. אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען 20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר׳ן אינהאלט און טער מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman